

รายงานการประชุม  
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม  
ครั้งที่ 6/2541  
วันจันทร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2541  
ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชั้น 2

---

กรรมการผู้มาประชุม

|                             |                                                                |               |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. นายปองพล อติเรกสาร       | รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์                            | ประธานกรรมการ |
| 2. นายประเสริฐ คีรีวัฒนา    | รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์<br>(แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) | กรรมการ       |
| 3. นายวรารักษ์ ชัยสามารภ    | ที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงพาณิชย์<br>(แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์)       | กรรมการ       |
| 4. นายเชนทร์ วิวัฒน์บวรวงศ์ | ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทย<br>(แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย)           | กรรมการ       |
| 5. นายพิสิทธิ์ อีรดิolk     | ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม<br>(แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)   | กรรมการ       |
| 6. นายประสิทธิ์ รามพุดชา    | ผู้อำนวยการกองกฎหมายและที่ดิน<br>(แทนอธิบดีกรมชลประทาน)        | กรรมการ       |
| 7. นายทองทวี ดีมะการ        | ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการปศุสัตว์<br>(แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์)    | กรรมการ       |
| 8. นายรัชชัย อัมพรายน       | ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้<br>(แทนอธิบดีกรมป่าไม้) | กรรมการ       |
| 9. นายพิสิษฐ์ อุไรวงศ์      | หัวหน้าฝ่ายประมงสงเคราะห์<br>(แทนอธิบดีกรมประมง)               | กรรมการ       |
| 10. นายสิมา โมรากุล         | อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน                                           | กรรมการ       |

- |                               |                                                                                   |         |
|-------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 11. นายเอกชัย โอเจริญ         | นักวิชาการเกษตร 8<br>(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)                               | กรรมการ |
| 12. นายเชาว์ปรีชา ศรีรอด      | ผู้อำนวยการกองสหกรณ์การเกษตร<br>(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์)                      | กรรมการ |
| 13. นายยง พชรปรีชา            | เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ ๙ ๑ ชช<br>(แทนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)             | กรรมการ |
| 14. นายฉัตรป้อง ฉัตรภูติ      | ผู้อำนวยการส่วนระบบการปกครองท้องที่<br>(แทนอธิบดีกรมการปกครอง)                    | กรรมการ |
| 15. นายจีระ กาญจนภักดี        | นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว.<br>(แทนอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน)                          | กรรมการ |
| 16. นายเกรียงศักดิ์ แสงเพชร   | ผู้อำนวยการกองงานเลขาธิการ<br>คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ<br>(แทนอธิบดีกรมที่ดิน) | กรรมการ |
| 17. นายปราโมทย์ โพธิ์วัดอุรรม | หัวหน้างานทะเบียนที่ดิน<br>(แทนอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์)                            | กรรมการ |
| 18. นายสุชาติ อินทรโชติ       | ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาอุตสาหกรรม<br>รายสาขา<br>(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)    | กรรมการ |
| 19. นางสาวจิราภา อุ่มมณุษชาติ | เจ้าหน้าที่จัดผลประโยชน์ 8 ว.<br>(แทนอธิบดีกรมธนารักษ์)                           | กรรมการ |
| 20. นางกัลยา อ่อนจันทร์       | นักวิชาการคลัง 7<br>(แทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง)                                       | กรรมการ |
| 21. นายเอื้อมบุญ ไกรฤกษ์      | ผู้อำนวยการส่วนงบประมาณเศรษฐกิจ 2<br>(แทนผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ)             | กรรมการ |
| 22. นายเอนก อนันต์            | ผู้อำนวยการกิจการนโยบายรัฐ<br>(แทนผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)  | กรรมการ |
| 23. ศาสตราจารย์โสภณ ทองปาน    | ผู้ทรงคุณวุฒิ                                                                     | กรรมการ |

|                |             |                  |                         |
|----------------|-------------|------------------|-------------------------|
| 24. นายสมพงษ์  | ล้วนทอง     | ผู้แทนเกษตรกร    | กรรมการ                 |
| 25. นางศุภศิริ | โพธิ์แมนกุล | ผู้แทนเกษตรกร    | กรรมการ                 |
| 26. นายเล็ก    | กุดวงศ์แก้ว | ผู้แทนเกษตรกร    | กรรมการ                 |
| 27. นายปรีชา   | ทองคู่      | ผู้แทนเกษตรกร    | กรรมการ                 |
| 28. นายवाद     | พาแก้ว      | ผู้แทนเกษตรกร    | กรรมการ                 |
| 29. นายอุตร    | ขจรเวหาสน์  | เลขาธิการ ส.ป.ก. | กรรมการและ<br>เลขานุการ |

### กรรมการผู้ไม่มาประชุม

1. ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย
2. ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
3. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารษาการ
5. นายเฉลิม วงศ์อนันต์ ผู้แทนเกษตรกร

### ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายไพศาล กุวลย์รัตน์ ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ ช่วยราชการรัฐมนตรี  
ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. นายสมชาย คูวิจิตรสุวรรณ อัยการผู้เชี่ยวชาญ ช่วยราชการรัฐมนตรีว่าการ  
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. นายสันชัย ประเสริฐสุวรรณ ผู้อำนวยการ อ.ส.ค.
4. นายวุฒิชัย จันเพชร เจ้าหน้าที่ อ.ส.ค.
5. นายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์ ผู้แทน บริษัท เอบีโก้แดร์สฟาร์ม จำกัด
6. นายสุทัศน์ เจริญขวัญ ผู้แทน บริษัท เอบีโก้แดร์สฟาร์ม จำกัด
7. นายวรเวทย์ อารมย์ลักษณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
8. นายถิรวิทย์ สุพานิช รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
9. นายประสาธน์ รัตนเสนีย์ ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก.
10. นายกำธร เชื้อสุวรรณ นิติกร 9 ขช.
11. นายฉันทลักษณ์ บุศยอังกูร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ขช.

|                     |              |                                                                                       |
|---------------------|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| 12. นายกันตศิษฐ์    | มะกรวัดมณะ   | ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน<br>ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองนโยบายและ<br>แผน ส.ป.ก. |
| 13. นายสมศักดิ์     | โกสุขวัฒน์   | ผู้อำนวยการกองบริการกองทุนฯ ส.ป.ก.                                                    |
| 14. นายเสมอ         | กลั่นเกล้า   | เลขาธิการกรม ส.ป.ก.                                                                   |
| 15. นายไพโรจน์      | โลกนิยม      | ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก.                                                          |
| 16. นายวิจิณ        | โชติตกุล     | ผู้อำนวยการกองวิศวกรรม ส.ป.ก.                                                         |
| 17. นายมาโนชญ์      | คูวารกุล     | ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                   |
| 18. นายดุขฎิ        | คันฉาย       | ผู้อำนวยการกองคลัง ส.ป.ก.                                                             |
| 19. นายทวีสุข       | ปัญญาอรรถ    | นายช่างสำรวจ 7 รักษาราชการแทน<br>ผู้อำนวยการกองจัดการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.              |
| 20. นายสถิตยพงษ์    | สุดชูเกียรติ | นิติกร 8 ว ส.ป.ก.                                                                     |
| 21. นายประทีป       | สุขสันต์     | ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย                                                                |
| 22. นายเสน่ห์       | ฉาวเกียรติ   | ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนที่ดิน                                                |
| 23. นายวีระ         | ลัมย์เกศ     | นักวิชาการระบบงานสินเชื่อฯ อ.ก.ส.                                                     |
| 24. นายนรัญญา       | ศรีเจริญ     | เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย                                                             |
| 25. นายมาโนช        | พลอยแก้ว     | เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย                                                             |
| 26. นายสัจจาวัช     | นาคนิยม      | เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรธรณี                                                            |
| 27. นายลือชัย       | นิยมชาติ     | เจ้าหน้าที่กรมการปกครอง                                                               |
| 28. นายพรศักดิ์     | มนัสศิริเพ็ญ | เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม                                                      |
| 29. นางสาวภริมย์    | จันทร์วงษ์   | เจ้าหน้าที่กรมบัญชีกลาง                                                               |
| 30. นางสาวน้ำเพชร   | วงษ์ประทีป   | เจ้าหน้าที่กรมบัญชีกลาง                                                               |
| 31. นายอานนท์       | ยิ้มแก้ว     | เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน                                                                |
| 32. นางสาววรรณภา    | สีละพัฒน์    | เจ้าหน้าที่กองเกษตรสารนิเทศ                                                           |
| 33. นางสาววิบูลวรรณ | วรรณโมลี     | เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์                                                                |
| 34. นายอรรถนพ       | ชัยพรธนรัตน์ | เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้                                                                  |
| 35. นายประเสริฐ     | เทพนรประไพ   | เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน                                                             |
| 36. นายจุมพล        | ชละเอน       | เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์                                                          |

|                    |                |                                                                                        |
|--------------------|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| 37. นางสาวนีย์     | วรพาณิรัช      | เจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร                                                    |
| 38. นายพจน์        | เหลือพงษ์      | เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย 8 ว.<br>ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองสำรวจจังหวัด<br>และแผนที่ |
| 39. นายวีระชัย     | นาควินุลย์วงศ์ | เจ้าหน้าที่ปฏิบัติที่ดิน 8 ว.ปฏิบัติหน้าที่<br>ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและฝึกอบรม        |
| 40. นายสายัณต์     | ธนูรัตน์       | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 41. นางสาวรา       | ดิษฐากรณ์      | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 42. นางสาวจุฑาธินี | ข้าวใจ         | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 43. นางสาวพนารัตน์ | มนัสสา         | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 44. นายยงยุทธ      | ดวงชัยธนากร    | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 45. นายสุทิน       | บุญก่อสร้าง    | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 46. นางศรีประไพ    | เลิศวิริยจิตต์ | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 47. นางทิพวรรณ     | เคาวางกูร      | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 48. นางสาวพรนิภา   | ประสมสิทธิ     | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 49. นางสาวนิตยา    | ผิวเหลือง      | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 50. นางสาวฉวีวรรณ  | ภูเก้าชัย      | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 51. นายศรีโรจน์    | จิรวัดณ์จรรยา  | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 52. นางสาววิตรี    | ชวณิษฐ์        | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 53. นางอรวินท์     | เลาพะนันท์     | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 54. นางมะลิวัลย์   | ไกรสวัสดิ์     | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 55. นายสามารถ      | จุลศรี         | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |
| 56. นางสาววันดี    | สุทธาธาร       | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                                     |

เริ่มประชุมเวลา 14.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบ  
ไม่มี

**ระเบียบวาระที่ 2    รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม**  
**ครั้งที่ 5/2541 เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2541**

รับรองรายงานโดยไม่มีข้อแก้ไข

**ระเบียบวาระที่ 3    เรื่องเพื่อพิจารณา**

**เรื่อง 3.1 ขออนุมัติแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540 - 2544)**

**1. เรื่องเดิม**

1.1 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2534 เห็นชอบแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำแผนปฏิบัติการ 5 ปี พร้อมทั้งอนุมัติวงเงินเริ่มแรก 1,000 ล้านบาท (จนถึงปัจจุบัน 1,900 ล้านบาท) จากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในปีงบประมาณ 2535 และดอกลงไปใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ในรูปของ “กองทุนที่ดิน” เพื่อเป็นฐานรองรับการจัดตั้งธนาคารที่ดินขึ้นเป็นสถาบันการเงินภายใน 5 ปี โดยมอบหมายให้ ธ.ก.ส.ทำหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนทางการเงิน ตามแผนนี้ และให้แยกบัญชีและการดำเนินงานออกจากการดำเนินงานตามปกติของ ธ.ก.ส.

1.2 กองทุนที่ดินได้ดำเนินงานครบ 5 ปีแล้ว (2535 - 2539) สำนักงานกองทุนที่ดิน ได้นำเสนอคณะกรรมการกองทุนที่ดิน ในการประชุม ครั้งที่ 3/2541 วันที่ 19 มิถุนายน 2541 และ 4/2541 วันที่ 23 กรกฎาคม 2541 พิจารณารายละเอียดที่จะนำเสนอขออนุมัติแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540 - 2544) ต่อคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกองทุนที่ดิน ได้พิจารณารายละเอียดดังกล่าวแล้ว อนุมัติให้ดำเนินงานตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินในระยะที่ 2 ต่อไป ตามที่เสนอ โดยมีข้อสังเกตว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสินเชื่อภาคสนาม และการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับรายรับเข้ากองทุน

1.3 คณะกรรมการ ธ.ก.ส. ได้รับทราบแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินระยะที่ 2 ในการประชุมครั้งที่ 9/2541 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2541 แล้ว

**2. การดำเนินงานตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินระยะที่ 2 มีสาระสำคัญดังนี้**

**2.1 วัตถุประสงค์**

การดำเนินงานตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินในรูป “กองทุนที่ดิน” เป็นการให้ความช่วยเหลือในด้านการให้กู้เงินแก่แรงงานรับจ้างทางการเกษตร เพื่อนำไปจัดหา

ที่ดิน พัฒนาที่ดิน และประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตน ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม

## 2.2 แนวทางการดำเนินงาน

เป็นการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคม ซึ่งหากสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ จะส่งผลถึงการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยรวมให้ดีขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ดำเนินการในรูปกองทุนที่ดินต่อไปโดย ส.ป.ก. และ อ.ก.ส.ร่วมกันรับผิดชอบ
- 2) ระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี โดยให้มีการประเมินผลเมื่อครบระยะเวลา 5 ปี หากพิจารณาว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปตามเป้าหมายจึงจะมีการพิจารณาดำเนินการต่อไป หากผลการประเมินระบุว่าไม่มีความเหมาะสม อาจจะต้องยุติโครงการ โดยคณะกรรมการกองทุนที่ดินจะพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินและหนี้สินของกองทุนที่ดินต่อไป
- 3) การดำเนินงาน จะยึดหลักการไม่ของบประมาณ แต่ใช้เงินคงเหลือจำนวน 712.94 ล้านบาท ให้พอเพียง โดยจะไม่จัดซื้อที่ดินใหม่ เว้นแต่มีความจำเป็นและเหมาะสม และจะพัฒนาที่ดินคงเหลือจำนวน 7,158 ไร่ แล้วจัดให้แก่เกษตรกร รวมทั้งให้สินเชื่อแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเดิมเพื่อลงทุนทำการเกษตรต่อไป
- 4) เป้าหมายในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2540 - 2544 จะจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรจำนวน 696 ราย ในที่ดินคงเหลือ เนื้อที่ 7,158 ไร่ และแก้ไขปรับปรุงโครงการเดิมที่จ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกรไปแล้ว 2,624 ราย ในที่ดินเนื้อที่ 29,274 ไร่
- 5) แหล่งเงินทุนในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี 2540 - 2544 ให้ใช้เงินกองทุนที่ดินที่มีเหลืออยู่ 712.94 ล้านบาท และเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการ คาดว่าจะมีเงินคงเหลือประมาณ 32.27 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการยุติโครงการ หรือเตรียมดำเนินโครงการต่อไป
- 6) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ แรงงานรับจ้างทางการเกษตร

## 2.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ช่วยเหลือแรงงานรับจ้างทางการเกษตร ให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง สามารถใช้ที่ดินประกอบการเกษตรพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยทำให้เกิดการกระจายที่ดินทำกินมากขึ้น ทำให้การใช้ทรัพยากรที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งยังเป็นการสงวนรักษาที่ดินการเกษตรให้คงไว้อีกทางหนึ่งด้วย



รายละเอียดตามเอกสารแนบเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินระยะที่ 2 ที่แนบ ในวาระการประชุม

### 3. ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก.มีข้อสังเกตว่าจากการดำเนินงานที่ผ่านมา (ปี 2535 - 2539) เมื่อเปรียบเทียบกับงบกระแสเงินสด ระยะที่ 2 ปี 2540 - 2544 (ตามเอกสารหมายเลข 8 ที่แนบในวาระการประชุม) จะเห็นได้ว่าปี 2535 - 2539 มีรายได้จากการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย รับชำระหนี้จากเกษตรกร ดอกเบี้ยรับฝากธนาคาร และอื่น ๆ รวม 273.55 ล้านบาท แต่ในระยะที่ 2 มีรายได้จากการดำเนินงานดังกล่าว เพียง 182.53 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 33.27 ของระยะที่ 1 เนื่องจากระยะการการรับชำระหนี้จากเกษตรกรมีเพียง 101.37 ล้านบาท เมื่อเทียบกับวงเงินกู้ที่ให้เกษตรกรกู้ไปประมาณ 1,553.96 ล้านบาท ในขณะเดียวกันในระยะที่ 2 นี้ ได้ประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นรายจ่ายขาด ประกอบด้วยค่าก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและบริหารงาน ของสำนักงานกองทุนที่ดิน ธ.ก.ส.จำนวน 518.68 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ จำนวน 182.53 ล้านบาท แล้ว จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ จำนวน 336.15 ล้านบาท ซึ่งจะก่อให้เกิดการขาดเงินทุนหมุนเวียนในกองทุนที่ดินต่อไปได้ จึงเห็นควรให้นำเสนอคณะกรรมการกองทุนที่ดินพิจารณาปรับปรุงรายได้ และค่าใช้จ่าย ปี 2540 - 2544 ให้มีความเหมาะสม

### ประเด็นเสนอขออนุมัติ

1. ขออนุมัติแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540 - 2544) (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบในวาระการประชุม)
2. ขอความเห็นชอบค่าใช้จ่าย ดังนี้
  - 2.1 ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ 1 เมษายน 2540 - 31 กรกฎาคม 2541 จำนวน 7 รายการ เป็นเงิน 299,790,000 บาท
  - 2.2 ประมาณการค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจนกว่า ครม.จะอนุมัติแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540 - 2544) (อีก 8 เดือน ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2541 - 31 มีนาคม 2542) จำนวน 7 รายการ เป็นเงิน 219,470,000 บาท (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 1 ในวาระการประชุม) เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป



### ข้อชี้แจงเพิ่มเติมของผู้แทน ธ.ก.ส.

ด้วยในปี 2535 - 2539 กองทุนที่ดินได้รับเงินงบประมาณจาก ศชก. จำนวน 1,900 ล้านบาท เพื่อดำเนินการ ซึ่งผลปรากฏว่า ดำเนินงานได้ในพื้นที่ 62 อำเภอ 33 จังหวัด โดยจัดซื้อที่ดินได้ 36,432 ไร่ และจัดสรรให้แก่เกษตรกร จำนวน 2,624 ราย รวมที่ดินที่จัดสรร 29,274 ไร่ เฉลี่ยรายละประมาณ 11 ไร่ และให้สินเชื่อแก่เกษตรกรเป็นเงิน 1,079 ล้านบาท แยกเป็นสินเชื่อค่าที่ดิน 396 ล้านบาท และสินเชื่อค่าประกอบอาชีพการเกษตร 683 ล้านบาท เฉลี่ยรายละ 411,000 บาท ซึ่งเมื่อครบกำหนดตามแผน 5 ปี ณ วันที่ 31 มีนาคม 2540 กองทุนที่ดินมีเงินคงเหลือ 712.94 ล้านบาท ซึ่งจะดำเนินการต่อไปในระยะที่ 2 ทั้งนี้ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงสิ้นปี 2539 คือ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2540 ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนที่ดิน โดย ศชก. ส.ป.ก. และ ธ.ก.ส. ร่วมกันดำเนินงาน และจากการประเมินผลเห็นว่าสามารถช่วยเหลือให้เกษตรกรแรงงานรับจ้างมีที่ดินทำการเกษตรได้จำนวนหนึ่ง แม้ว่าจะไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนด แต่คณะทำงานประเมินผลเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องมีกองทุนที่ดินต่อไป แต่ให้ดำเนินการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

ก. ปรับปรุงกระบวนการบริหารงานกองทุนที่ดินให้มีความสมบูรณ์และชัดเจน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน และจัดให้มีระบบการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานกองทุนที่ดินตามช่วงเวลาที่แน่นอนทุกระดับ

ข. ปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน โดยให้ ส.ป.ก. รับผิดชอบดำเนินงานในเรื่องกลุ่มเป้าหมาย จัดหาที่ดิน วางแผนการผลิต ก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน ส่วน ธ.ก.ส. รับผิดชอบดำเนินงานในเรื่องการให้สินเชื่อและจัดหาแหล่งเงินทุน เป็นต้น

ค. เสริมสร้างระบบงานใจให้แก่เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จังหวัด และ ธ.ก.ส. สาขาในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยจัดให้มีระบบเยี่ยมเยียนผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้ โดยผู้บริหารทั้ง ส.ป.ก. และ ธ.ก.ส. เพื่อรับทราบปัญหาและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำ

นอกจากนี้ก่อนการดำเนินงานในระยะที่ 2 ต่อไป จะต้องแก้ไขปัญหาลุกลามที่เกิดขึ้นในระยะที่ 1 เช่น การประสานงานระหว่าง ส.ป.ก. และ ธ.ก.ส. การจัดหาที่ดินซึ่งในระยะแรกเน้นการจัดหาที่ดินราคาถูก ทำให้ไม่สามารถทำการเกษตรได้อย่างมั่นคง แต่ระยะต่อไปต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการทำการเกษตรเป็นหลัก และเน้นการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรให้มากขึ้น ตลอดจนแก้ไขภาระหนี้สินของเกษตรกรซึ่งในระยะแรกเกษตรกรต้องรับภาระหนี้สินค่าที่ดินและสินเชื่อในอัตราสูง ซึ่งเป็นปัญหาการทำมาหากินของเกษตรกร

สำหรับด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ระหว่างระยะที่ 1 เพราะในเรื่องการรับรู้รายได้ของกองทุนที่ดินได้ปรับเปลี่ยนรายได้เงินกู้ คือเงินกู้ค้างรับ 1 ปี จะไม่นำดอกเบียมาเป็นรายได้จึงแตกต่างกันมาก

ประกอบกับคณะกรรมการกองทุนที่ดินงดคิดดอกเบี้ยค่าที่ดินในช่วง 6 ปีแรก ทำให้รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ส่วนนี้จะไม่มีเช่นกัน และสำหรับค่าใช้จ่ายบางรายการที่สูงขึ้น อันเนื่องมาจากการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งสูงขึ้นมากในระยะที่ 2 เกิดจากโครงการใหญ่ ๆ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการที่ อ.หนองบัว และ อ.ไพศาลี จ.นครสวรรค์ และที่ อ.จุน จ.พะเยา ซึ่ง 3 โครงการมีเนื้อที่รวมประมาณ 6,000 ไร่ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก

### ข้อพิจารณาของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้พิจารณารายละเอียดใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. การเสนอพิจารณาในครั้งนี้เป็นการขอขยายเวลาดำเนินงานออกไปจากเดิมเป็นระยะที่ 2 โดยใช้เงินเหลือจ่ายที่มีอยู่ ซึ่งจากการพิจารณาการดำเนินงานในระยะแรกจะเห็นได้ว่าได้ผลงานที่ต่ำกว่าเป้าหมายมาก จึงควรที่คณะกรรมการกองทุนที่ดินจะนำไปพิจารณาว่าจะมีวิธีบริหารโครงการ หรือวางแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

2. ประมาณการค่าใช้จ่ายในระยะที่ 2 ที่เสนอมานี้ บางรายการยังไม่มีคำอธิบายรายละเอียดของที่มาอย่างชัดเจน จึงควรนำไปพิจารณาจัดทำรายละเอียดก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

**มติคณะกรรมการ** เห็นชอบในหลักการตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินระยะที่ 2 (2540 - 2544) และค่าใช้จ่ายที่ ส.ป.ก. เสนอ (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบในวาระการประชุม) ทั้งนี้ เห็นสมควรให้คณะกรรมการกองทุนที่ดินดำเนินการพิจารณาใน 2 เรื่อง ได้แก่

1. การปรับปรุงกระบวนการและวิธีการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้สูงขึ้น
2. ทบทวนในเรื่องต้นทุนและค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมทั้งในส่วนรายได้และรายจ่าย โดยให้มีการพิจารณาจัดทำรายละเอียดของเหตุผลให้ชัดเจนก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

**เรื่องที่ 3.2 ขออนุมัติใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกษตรกรกู้ยืม  
เพื่อดำเนินการตามโครงการนำร่องส่งเสริมและพัฒนาลิขสิทธิ์โคนม  
ในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.วังสะพุง จ.เลย**

**เรื่องเดิม**

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีหน้าที่หลักในการจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร ซึ่งไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีเล็กน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรม รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการประกอบเกษตรกรรม พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีรายได้และฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

ปัจจุบันเกษตรกรที่อาศัยและทำกินในเขตปฏิรูปที่ดินยังคงประสบปัญหาด้านการผลิต ราคาและการตลาด ทำให้รายได้ที่ได้รับค่อนข้างต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรยังคงมีความยากจนอยู่ ส.ป.ก. ได้มองเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และได้มีนโยบายในการส่งเสริมพัฒนาการเกษตรแก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมทั้งปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ครบวงจรและมีมาตรฐาน โดยระดมความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนลงในพื้นที่ดำเนินการเขตปฏิรูปที่ดินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้น ส.ป.ก. จึงได้พิจารณาจัดทำแนวทางการตั้งเขตเศรษฐกิจเกษตรจำเพาะการส่งเสริมการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในเขตปฏิรูปที่ดิน เสนอขอความเห็นชอบในหลักการต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งการเลี้ยงโคนมเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้ถูกกำหนดไว้ในแนวทางดังกล่าว เนื่องจาก ส.ป.ก. พิจารณาเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง การผลิตเป็นไปได้อย่างสม่ำเสมอ ให้ผลตอบแทนสูง และความต้องการผลผลิตภายในประเทศมีจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้แนวทางการพัฒนาการเกษตรเป็นไปอย่างรวดเร็วและเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกร ส.ป.ก. จึงได้พิจารณาการดำเนินงานโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมและพัฒนาลิขสิทธิ์โคนมขึ้นในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.วังสะพุง จ.เลย รวมทั้งการวางแผนทางเพื่อให้มีการลงทุนผลิตข้าวโพดหมักเพื่อเป็นอาหารโคนม ซึ่งจะเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งจะเชื่อมโยงกับโครงการเลี้ยงโคนม โดยร่วมดำเนินการกับภาคเอกชน และได้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ 1/2541 วันที่ 17 เมษายน 2541 ซึ่งที่ประชุมมีมติอนุมัติหลักการให้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกษตรกรกู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการนำร่องส่งเสริมและ

พัฒนาการเลี้ยงโคนมในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.วังสะพุง จ.เลย จำนวน 150 ราย ภายในวงเงิน 75 ล้านบาท โดยแยกเป็น 3 ระยะ ๆ ละ 50 ราย วงเงิน 25 ล้านบาท โดยมอบอำนาจการพิจารณารายละเอียดด้านการเงินให้คณะอนุกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.) และให้ ส.ป.ก.เชิญบริษัท กรมปศุสัตว์ อสค. ตลอดจนผู้แทนเกษตรกร ร่วมกันพิจารณาจัดทำรายละเอียดของข้อตกลง โดยมีข้อสังเกตเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. โคนมพันธุ์แท้จากต่างประเทศจะมีความเสี่ยงต่อโรคสูง
2. เงื่อนไขสัญญาจะต้องมิให้เกษตรกรเสียเปรียบ
3. การจัดตั้งกองทุนประกันความเสี่ยง โดยให้ผู้กู้เข้าร่วมกองทุน
4. การรวมตัวของเกษตรกรเป็นสหกรณ์
5. การกำหนดระยะปลอดหนี้ให้กับเกษตรกร

ส.ป.ก. ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษารายละเอียดของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม จ.เลย ขึ้น และคณะทำงานดังกล่าวได้ประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการ (ปรากฏตามเอกสารหมายเลข 1 ที่แนบในวาระการประชุม) โครงการดังกล่าวเสนอต่อคณะอนุกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ในการประชุมครั้งที่ 3/2541 วันที่ 6 กรกฎาคม 2541 และครั้งที่ 4/2541 วันที่ 21 กรกฎาคม 2541 ซึ่งที่ประชุมมีมติอนุมัติให้ใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อให้เกษตรกรกู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการดังกล่าว โดยมีมติว่า

1. ให้บริษัทที่เข้าร่วมดำเนินการลดราคาโคนมลงตัวละ 500 บาท เป็นราคาตัวละไม่เกิน 34,500 บาท
2. เกษตรกรแต่ละรายจะรับโคนมเท่ากับจำนวนพื้นที่แปลงหญ้าที่มี คือ โดยเฉลี่ยโคนม 1 ตัว ต่อแปลงหญ้า 1 ไร่ เพื่อป้องกันการขาดแคลนอาหาร
3. บริษัทที่เข้าร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบหนี้สินของเกษตรกรแต่ละรายที่กู้ยืมเงินจาก ส.ป.ก. ในสัดส่วนร้อยละ 20 ของหนี้สินคงเหลือ คิดเป็นเงินประมาณ 5 ล้านบาท บริษัทต้องวางเงินเป็นหลักค้ำประกันด้วย

แต่เนื่องจากวงเงินกู้ยืมของเกษตรกรแต่ละรายมีวงเงินเกินหลักค้ำประกันการกู้ยืมซึ่งกำหนดไว้ตามระเบียบ คปก.ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ พ.ศ. 2536 ส.ป.ก.จึงได้นำเรื่องหลักค้ำประกันการกู้ยืมตามโครงการนี้เสนอต่อ คปก. ในการประชุมครั้งที่ 4/2541 วันที่ 20 สิงหาคม 2541 ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

1. เนื่องจากเป็นโครงการที่เกษตรกรจะต้องใช้เงินกู้เพื่อลงทุนค่อนข้างสูง ซึ่งอาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับการชำระคืนในอนาคต ดังนั้น จึงให้ปรับลดวงเงินกู้จากที่อนุมัติไว้เดิมรายละเอียด 500,000 บาท เพื่อเลี้ยงโคนม จำนวน 5-10 ตัว ปีวงเงินกู้อย่างไม่เกิน 350,000 บาท เพื่อเลี้ยงโคนม จำนวน 5 ตัว โดยให้ ส.ป.ก.ดำเนินการวิเคราะห์รายละเอียดด้านการเงินของโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากเห็นว่าเกษตรกรสามารถดำเนินการได้โดยคุ้มทุนก็ให้ดำเนินการต่อไป แต่หากผลการวิเคราะห์ แล้ว เกษตรกรไม่สามารถดำเนินการตามโครงการต่อไปได้ เพราะไม่คุ้มทุนก็นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาใหม่ และสำหรับในอนาคต หากเกษตรกรรายใดสามารถดำเนินงานตามโครงการแล้วประสบผลสำเร็จ และมีความต้องการจะขยายจำนวนโคนมเพิ่มมากขึ้นให้ ส.ป.ก.นำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปรับเพิ่มวงเงินกู้ต่อไป

2. สำหรับวงเงินกู้ 350,000 บาท ตามข้อ 1 ให้ใช้หลักประกันการกู้ยืมด้วยการค้ำประกันร่วมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม โดยมีเกษตรกรที่มีความต้องการเงินกู้ประเภทเดียวกันจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน (ไม่รวมผู้กู้) ทำหนังสือรับรองตามแบบที่กำหนดผูกพันร่วมกัน เมื่อผู้กู้รายใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันยังไม่ชำระหนี้ให้เสร็จตามกำหนด บรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม เพื่อชำระหนี้ดังกล่าวจนเสร็จ

#### ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก.ได้พิจารณาและดำเนินการวิเคราะห์รายละเอียดด้านการเงินของโครงการฯ เปรียบเทียบการเลี้ยงโคนม 5 ตัว และ 10 ตัว ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงิน อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน ณ อัตราดอกเบี้ย 5% ในระยะเวลา 10 ปี และ 15 ปี ของการเลี้ยงโคนม จำนวน 5 ตัว ปรากฏว่า ระยะเวลา 10 ปี

- Benefit Cost Ratio (B/C) เท่ากับ 0.87:1
- Net Present Value (NPV.) เท่ากับ -201,320 บาท

ระยะเวลา 15 ปี

- Benefit Cost Ratio (B/C) เท่ากับ 0.95:1
- Net Present Value (NPV.) เท่ากับ -106,686 บาท

จากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงิน อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน ณ อัตราดอกเบี้ย 5% ระยะเวลา 10 ปี ของการเลี้ยงโคนม 10 ตัว ปรากฏว่า

- Benefit Cost Ratio (B/C) เท่ากับ 1.07 : 1
- Net Present Value (NPV.) เท่ากับ 190,159 บาท
- Internal Rate of Return (IRR.) เท่ากับ 13.8%
- Payback Period 7 ปี 1 เดือน

2. ในการวิเคราะห์ด้านการลงทุน เมื่อถึงระยะเวลาคัดแม่โคทั้ง ในปีที่ 5 จากการเลี้ยงโคนม 5 ตัว ภายใต้สมมติฐานเกษตรกรสามารถรีดนมได้ทั้ง 5 ตัว พบว่า ในปีที่ 1 - 5 เกษตรกรจะมีรายได้ จำนวน 158,150 - 218,375 บาท และเมื่อหักค่าใช้จ่ายจำนวน 100,275 - 131,669 บาท เกษตรกรจะมีรายได้คงเหลือจำนวน 57,875 - 103,867 บาท ซึ่งเมื่อหักค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวน 25,000 บาท และชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยในแต่ละงวดแล้วเกษตรกรจะมีรายได้สุทธิคงเหลือ 9,370 - 16,750 บาท (รายละเอียดปรากฏตามตารางที่แนบในวาระการประชุม) ทำให้เกษตรกรไม่สามารถมีเงินออมเพื่อซื้อแม่โครุ่นที่ 2 วงเงิน 172,500 บาท ได้ และจะต้องกู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อซื้อแม่โคนม ส่วนการเลี้ยงโคนม 10 ตัว ในปีที่ 1-5 เกษตรกรมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายแล้วประมาณ 115,750 - 159,803 บาท ซึ่งเมื่อหักค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจำนวน 25,000 บาท และชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ในแต่ละงวดเกษตรกรยังคงมีเงินออมเพื่อซื้อแม่โคนมทดแทนอีกประมาณปีละ 35,000 - 45,000 บาท และมีรายได้คงเหลือสุทธิอีกประมาณปีละ 1,240 - 21,000 บาท (รายละเอียดปรากฏตามตารางที่แนบในวาระการประชุม)

3. เมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ ปรากฏว่าการเลี้ยงโคนม 5 ตัว ระยะเวลาโครงการ 15 ปี เกษตรกรมีรายได้เหลือเพื่อชำระหนี้ได้เพียงปีละประมาณ 10,000 - 20,000 บาท ในระยะเวลา 15 ปี เกษตรกรมีเงินกู้ทั้งหมด จำนวน 667,500 บาท ในขณะที่สามารถชำระคืนเงินได้เพียง 260,000 บาท เท่านั้น ส่วนการเลี้ยงโคนม 10 ตัว เกษตรกรมีรายได้ อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถชำระหนี้เงินค้ำกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ได้ภายในระยะเวลา 10 ปี ข้อแตกต่างก็คือ การเลี้ยงโคนม 10 ตัว จะมีเงินออมเพื่อซื้อโคนมทดแทนได้ในปีที่ 5 ส่วนการเลี้ยงโคนม 5 ตัว จะต้องกู้เงินเพิ่มเติมเพื่อซื้อโคนมทดแทน (รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 6 และ 9)

4. จากการวิเคราะห์รายได้ - รายจ่าย และความสามารถในการชำระหนี้คืนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ส.ป.ก. จึงเห็นสมควรดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม จำนวน 10 ตัว และจากการประชุมหารือร่วมกันระหว่าง อ.ส.ค. บริษัท และ ส.ป.ก. ได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรลงในขั้นต้น เห็นสมควรให้บริษัทฯ ส่งมอบโคนมให้เกษตรกรก่อน จำนวน 6 ตัว หลังจากนั้นอีก 6 - 12 เดือน จึงให้บริษัทฯ ส่งมอบโคนมส่วนที่เหลือ โดยพิจารณาจากความ



สามารถ และความตั้งใจของเกษตรกรเป็นเกณฑ์ เกษตรกรที่ไม่มีความสามารถอาจจะไม่ได้รับคอนมเพิ่มเติม และในการดำเนินโครงการจะต้องทำการติดตามผลอย่างใกล้ชิด

### คำขอ

1. ขออนุมัติใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน ให้เกษตรกรกู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการนำร่องส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนมในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.วังสะพุง จ.เลย ในการเลี้ยงโคนมรายละ 10 ตัว วงเงินกู้รายละประมาณ 495,000 บาท รวมเกษตรกรกู้ยืมทั้งสิ้น 50 ราย เป็นเงิน 24.75 ล้านบาท ทั้งนี้ โดยใช้จ่ายตามแผนเงินทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ปี 2542 ในส่วนของสินเชื่อ วงเงินทั้งสิ้น 600.00 ล้านบาท และเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงของเกษตรกรในโครงการ ให้บริษัทฯ ส่งมอบแม่โคนมครั้งแรก จำนวน 6 ตัวก่อน หลังจากนั้นอีก 6 - 12 เดือน จึงให้บริษัทส่งมอบแม่โคนมส่วนที่เหลือ ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากความสามารถและความตั้งใจของเกษตรกร

2. ขออนุมัติสำหรับวงเงินกู้ 495,000 บาท ตามข้อ 1 ให้ใช้หลักประกันการกู้ยืมด้วยการค้ำประกันร่วมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม โดยมีเกษตรกรที่มีความต้องการเงินกู้ประเภทเดียวกันจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน (ไม่รวมผู้กู้) ทำหนังสือรับรองตามแบบที่กำหนดผูกพันร่วมกัน เมื่อผู้กู้รายใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันยังไม่ชำระหนี้ให้แล้วเสร็จตามกำหนด บรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม เพื่อชำระหนี้ดังกล่าวจนเสร็จ

**เลขานุการเสนอต่อที่ประชุมขอให้ผู้แทนบริษัท ( ดร.อาภรณ์ ศรีพิพัฒน์ ) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติม**

ผู้แทนบริษัท (ดร.อาภรณ์ ศรีพิพัฒน์) ได้ชี้แจงรายละเอียดว่า รูปแบบของการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเลย เพื่อเป็นอาชีพหลักนี้ เป็นผลต่อเนื่องจากประสบการณ์ของบริษัทฯ ที่ได้ทำการส่งเสริมให้เกษตรกร 3 ราย ซึ่งแต่ละรายมีพื้นที่ 4 ไร่ เลี้ยงโคนมรายละ 10 ตัว ที่ อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย ทั้ง 3 รายประสบผลสำเร็จตามแผนที่ได้วางไว้ ภายหลังที่ได้ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลา 6 เดือน 14 เดือน และ 12 เดือนตามลำดับ ทั้งปริมาณน้ำนมดิบ อัตราการผสมเทียม ช่วงระหว่างคลอด และรายได้สุทธิภายหลังหักค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ สำหรับค่าลงทุนในสิ่งก่อสร้างได้แก่ โรงรีดนม โรงพักโคนม และที่พักอาศัยของเกษตรกรได้ใช้วงเงินตามที่ทางราชการกำหนด

สำหรับรูปแบบของการส่งเสริมได้เน้นปัจจัย 4 ประการ คือ

1. ใช้พันธุ์โคนมที่มีศักยภาพในการให้น้ำนมสูง



2. มีแหล่งน้ำ และแหล่งอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพสมบูรณ์สม่ำเสมอสำหรับโคนมตลอดปี

3. บริเวณที่เลี้ยงโคนมจะต้องมีสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศเหมาะสมต่อความเป็นอยู่ และการเจริญเติบโตของโคนม

4. เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านสัตวแพทย์ และสัตวบาลอย่างสม่ำเสมอและทันการ รวมทั้งด้านการจัดการเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ในขั้นแรกบริษัทตั้งใจว่า จะนำข้อมูลผลการดำเนินงาน และรูปแบบที่กล่าวเสนอต่อสถาบันการเงินเอกชน เพื่อขอความสนับสนุนในการส่งเสริมนี้ แต่ในระยะต่อมาบริษัทฯ เห็นว่ารูปแบบของโครงการสอดคล้องกับแนวนโยบาย การพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในเขต ส.ป.ก. จึงได้เสนอขอเข้าร่วมสนับสนุน โครงการนำร่องส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนมในเขตปฏิรูปที่ดินอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า รูปแบบโครงการมีมูลฐานมาจากผลงานที่บริษัทฯ ได้ทดลองทำมาแล้ว บริษัทฯ จึงมีความเชื่อมั่นยินดีที่จะยอมมีส่วนประกันเงินกู้ที่เกษตรกรขอยืมจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และยินดีประกันผลการดำเนินงานของโครงการได้แก่

1. ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้
2. ปริมาณค่าใช้จ่ายด้านอาหารทั้งอาหารหยาบและอาหารข้น เป็นไม่เกิน 60 % ของรายได้จากน้ำนม
3. รับเปลี่ยนโคนมที่ตายที่ไม่ได้เกิดจากการเลี้ยงอันปล่อยปละละเลยของเกษตรกร
4. ยินดีลงทุนในการก่อสร้างศูนย์รวมน้ำนมของเกษตรกร
5. ก่อสร้างสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านอาหารสัตว์ โดยจะดำเนินการจนกว่าเกษตรกรและทางราชการจะตั้งเป็นสหกรณ์รับช่วงต่อไปได้

ความเชื่อมั่นของบริษัทฯ ในความสำเร็จของโครงการจึงขึ้นอยู่กับความตั้งใจของเกษตรกรที่จะให้การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักที่ยั่งยืน เมื่อผลงานเป็นรายวัน จะปรากฏในระยะเวลาเพียงไม่กี่เดือน น่าจะช่วยผลักดันนำไปสู่เป้าหมายได้ ทั้งนี้ โดยความสนับสนุนของทางราชการตามรูปแบบที่ได้ตกลงกันในคณะอนุกรรมการฯ ที่ได้มีการพิจารณาในเรื่องนี้

ผู้แทนกรมปศุสัตว์ ได้เสนอความเห็นว่าการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในเขตจังหวัดเลย มิใช่เป็นโครงการใหม่จึงมิใช่โครงการนำร่อง เพราะการเลี้ยงโคนมในจังหวัดเลย ได้เลี้ยงมาตั้งแต่ปี 2538 โดยกรมปศุสัตว์ ซึ่งขณะนี้ใน จ.เลยมีโคนมที่กำลังรีดนมอยู่ 981 ตัว (เป็นโคสาว 279 ตัว) ลูกโคเพศเมีย 981 ตัว รวมแล้วเป็นโคนม 1,800 กว่าตัว เกษตรกรที่เลี้ยงโคนม

จำนวน 190 ราย ปริมาณน้ำนมดิบที่ได้รับวันละประมาณ 10 ตัน มีแหล่งรับซื้อน้ำนมอยู่ที่ อำเภอเอราวัณ ซึ่งการเลี้ยงโคนมจะอยู่ที่ อำเภอวังสะพุง เมือง นาดัง และ เอราวัณ สำหรับศูนย์รับซื้อน้ำนมที่อำเภอเอราวัณจะอยู่ห่างจากบ้านน้ำทบประมาณ 40 กม. ทางจังหวัดเลยได้วางแผนเพิ่มศักยภาพในการรับซื้อนมโดยตั้งศูนย์รับซื้อน้ำนมขึ้นใหม่ที่ อำเภอเมือง ซึ่งจากการที่ได้เดินทางไปดูงานในพื้นที่ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2541 ได้มีการเปิดศูนย์น้ำนมใหม่ที่ อำเภอเมือง ซึ่งจะรับซื้อน้ำนมได้ประมาณวันละ 6 ตัน การเลี้ยงโคนมที่จะประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 อย่างที่สำคัญ ได้แก่ การคัดเลือกพื้นที่ และการคัดเลือกเกษตรกร ในส่วนการคัดเลือกพื้นที่นั้น จะต้องอยู่ไม่ห่างจากศูนย์รับซื้อนมมากนัก และการคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง โครงการนี้นับว่าเป็นโครงการที่ดี เพราะรับประกันน้ำนม แต่การเลี้ยงโคนมที่จะให้น้ำนมดีมิได้ขึ้นอยู่กับโคนมแต่เพียงอย่างเดียว ยังขึ้นอยู่กับการเลี้ยงว่าดีหรือไม่ ให้อาหารดีหรือไม่ สำหรับการส่งเสริมของ ส.ป.ก. นี้มุ่งหวังในอาชีพหลักของเกษตรกร เพราะเป็นเกษตรกรที่เดินทางมาขายสลากกินแบ่งของรัฐบาลที่กรุงเทพฯ เก่งว่าการเลี้ยงโคนมจะดูแลไม่เพียงพอ สำหรับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศค่อนข้างดี แต่ปริมาณน้ำฝน ประมาณปีละ 1300 ลบ.ม และฝนตกช่วงสั้น พื้นที่อยู่ใกล้เขา ดินเก็บน้ำไม่ค่อยดี ประกอบกับปริมาณน้ำใต้ดินค่อนข้างน้อย ในการเลี้ยงโคนมของกรมปศุสัตว์จะเริ่มดำเนินการเลี้ยงด้วยจำนวนโคนม 5 ตัว ต้นทุนที่ลงทุนประมาณ 234,500 บาท ซึ่งเกษตรกรก็ยังมีเงินเหลือ และขณะนี้เกษตรกรได้เพิ่มโคนมเป็น 7 - 9 ตัว โดยคัดลูกโคนมไว้ทดแทน ทำให้ไม่ต้องเสียต้นทุนค่าโคนม แต่ของบริษัทที่ส่งเสริมในครั้งนี้เป็นการเริ่มต้นที่ต้นทุนค่อนข้างสูง การวิเคราะห์ ของ ส.ป.ก.จึงให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มในการเลี้ยง 5 ตัว เพราะโคนมที่เกิดมาจะขายทิ้งทั้งหมด แล้วซื้อแม่โคนมใหม่มาทดแทน ซึ่งกลับกันกับที่ทางกรมปศุสัตว์ให้การส่งเสริมอยู่ ประกอบกับ ในเรื่องอาหารสำหรับนั้น โดยหลักการแล้วเกษตรกรจะต้องมีแปลงหญ้าอย่างน้อย 1 ไร่ ต่อโคนม 1 ตัว การเลี้ยง 10 ตัว จะต้องมีการแปลงหญ้า 10 ไร่ ซึ่งคาดว่าขณะนี้คงจะไม่มีอาหารกิน เพราะสิ้นสุดฤดูฝนแล้ว การปลูกหญ้าคงเป็นเรื่องลำบาก และทางบริษัทที่จะทำการเก็บสำรองอาหารประมาณ 10 ตัน คงไม่เพียงพอสำหรับเกษตรกร 50 ราย ที่จะเลี้ยงโคนมรายละ 10 ตัว ดังนั้น จึงคิดว่าการเลี้ยงโคนม 5 ตัว ที่กำหนดในขั้นแรกจึงเหมาะสมแล้ว แต่ภายหลังหากเกษตรกรมีความสามารถมีความพร้อมที่จะขอเพิ่มจำนวนโคนมควรจะพิจารณาภายหลัง การเลี้ยงโคนมจำนวน 10 ตัว ในขั้นแรกที่จะส่งเสริมนี้ จะเห็นว่าเป็นเงินลงทุนค่อนข้างสูง หากเกษตรกรขายโคนมทิ้งแล้วมีปัญหาจะแก้ไขอย่างไร เพราะปัจจุบันการเลี้ยงโคนมของ คปร. ที่ให้การส่งเสริมอยู่ก็มีปัญหาการขอคืนโคนมไม่ว่าจะเป็นที่ จ.เพชรบูรณ์ จ.สกลนคร จ.ขอนแก่น ซึ่งเกษตรกรที่เลี้ยงอยู่

ยินดีที่จะขอประณอมหนี้ โดยอ้างเหตุผลว่าเกิดภัยแล้งบ้าง น้ำท่วมบ้าง และเศรษฐกิจไม่ดีบ้าง เป็นต้น สำหรับในส่วนของกรมปศุสัตว์ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลโครงการนี้ด้วย เพราะเป็นนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยินดีที่จะให้การสนับสนุนในการจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการสนับสนุนในพื้นที่ แต่ต้องเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมเป็นกลุ่ม ซึ่งตามโครงการกำหนดไว้ 50 ราย แต่ขณะนี้เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมรุ่น 1 มีจำนวน 19 ราย และขอถอน 3 ราย จึงเหลือเกษตรกรที่จะเลี้ยงโคนมเพียง 16 ราย ซึ่งจะมีปัญหาเกี่ยวกับการตั้งศูนย์รับซื้อน้ำนมของบริษัท และปัญหาประการสำคัญ คือ เรื่องแหล่งน้ำ เนื่องจากปีนี้ปริมาณฝนตกค่อนข้างน้อย สระน้ำที่ทำการขุดไว้ไม่มีน้ำเก็บที่มากพอ จะเป็นปัญหาในการเลี้ยงโคนมต่อไป ดังนั้น จึงเห็นควรนำเสนอโคนมในระยะแรก จำนวน 5 ตัว

ผู้แทนบริษัทฯ (ดร.อาภรณ์ ศรีพิพัฒน์) ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า มีรูปที่แสดงให้เห็นฟาร์มตัวอย่าง 3 แปลง ที่ได้ทำแล้ว โดยมีหลักคือว่ามีอาหารพร้อม และอาหารที่ดีที่สุดคือข้าวโพดอาหารสัตว์ซึ่งโคนม 1 ตัว โดยเฉลี่ย จะใช้ 20 กก./ตัว/วัน สรุปได้ว่า 1 ปี โคนม 1 ตัว ต้องใช้ 7.3 ตัน และการปลูกข้าวโพดฤดูเดียวได้ 3 ตัน/ไร่ จะใช้พื้นที่ 2.5 ไร่ ถ้า 10 ตัว จะใช้ 73 ตัน ดังนั้นที่ว่าอาหารไม่พอ เพราะไม่ได้เตรียมการอย่างนี้ แต่บริษัทได้เตรียมการไว้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม โดยเอาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดไปเตรียมให้เกษตรกรปลูก เพื่อว่า หาก ส.ป.ก. เห็นชอบโครงการนี้จะเดินทางไปได้ และโดยที่แหล่งพื้นที่นี้มีข้าวโพดอาหารสัตว์สมบูรณ์ตลอดทั้งปี ปัญหาเกี่ยวกับข้าวโพดจึงไม่มีและยังสามารถนำมาหมักเก็บไว้ได้ตลอดปี ไม่ต้องรอซื้อจากที่อื่น นอกจากนี้โครงการของรัฐบาลบางโครงการ ทางบริษัทมีรูปถ่ายที่เลี้ยงโคนมแล้วเลิกไป ซึ่งเลี้ยง 5 ตัว อยู่ที่บ้านดุง - บ้านม่วงระหว่างรอยต่อ จังหวัดหนองคาย และ จังหวัดสกลนคร ซึ่งทางบริษัทใช้เป็นตัวแบบนำมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อที่อยากช่วยนโยบายรัฐบาลอันไหนเป็นช่องโหว่ ก็แก้ไขและนำมาทดลองทำฟาร์มตัวอย่าง ทั้ง 3 และจากการเดินทางไปที่เอราวัณ ก็ได้ถ่ายรูปเกษตรกรเปลี่ยนจาก 5 ตัว เป็น 10 ตัว แสดงว่า เขาไม่ยอมเลี้ยง 5 ตัว ความแตกต่างขณะนี้ คือ มีข้อกำหนดทุกอย่างให้บริษัทรับประกันว่าจำนวนน้ำนมที่ได้เป็นเท่าใด ราคาน้ำนมรัฐบาลกำหนดไว้แล้ว และค่าใช้จ่ายต้องไม่เกิน 60 % ของรายได้ เพราะฉะนั้นรายได้สุทธิจึงมีอยู่ หากรายได้สุทธินี้สามารถครอบคลุมตัวค่าใช้จ่ายที่คงที่ (Fixed Cost) รวมทั้งดอกเบี้ยและคืนเงินต้น ดังนั้น ยังมีโคนมมากเท่าไรยิ่งให้ความมั่นใจมาก แต่บริษัทก็ไม่ได้ต้องการให้เป็นภาระของเกษตรกรมากเกินไป จึงเสนอโครงการนี้เข้ามา ความจริงหลายท่านที่ได้เข้าประชุมด้วยในที่นั้นคิดว่า บริษัทหลงผิดเอาตัวไปผูกคอตัวเอง ที่ไปรับประกันต่าง ๆ นา ๆ ไม่เคยมีที่จะยอมรับประกันว่าถ้าโครงการ ส.ป.ก. สูญเสีย บริษัทจะร่วมรับผิดชอบ ถึง 20 %

เลขานุการได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า โครงการนี้ได้รับความร่วมมือจาก อ.ส.ค. ในการวิเคราะห์โครงการ และได้นำเสนอว่าผลกระทบในการ Return กลับมาระหว่าง 5 ตัว กับ 10 ตัว ของ ผอ.อ.ส.ค. ได้เคยเสนอความเห็นไว้ จึงใคร่ขอให้ ผอ.อ.ส.ค. ได้ชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติม

ผอ.อ.ส.ค. (นายสันชัย ประเสริฐสุวรรณ) ได้ชี้แจงว่า โครงการนี้ อ.ส.ค. เกี่ยวข้องในฐานะคณะทำงานด้วยตั้งแต่แรก และจริง ๆ แล้วให้การสนับสนุนโครงการนี้มาตลอด ด้วยเหตุผลที่ว่า

1. เป็นการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคนม ซึ่งในอดีตส่วนใหญ่เป็นภาระของภาครัฐ เอกชนไม่ได้เข้ามามีส่วนให้ความสนใจในเรื่องนี้แต่ประการใด จึงถือว่าเป็นความกล้าหาญของ บริษัทฯ ที่นำเสนอตัวโดยมีเงื่อนไขในการส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรโดยมีหลักประกันหลายด้าน
2. ในหลักการที่ อ.ส.ค. ส่งเสริมเลี้ยงโคนมจะเป็นโคนมพันธุ์เลือดผสมไม่ถึง 100 % แต่ของบริษัทฯ เป็นโคนมพันธุ์เลือดผสม 100 % จึงเป็นการพิสูจน์ว่า การนำโคนมพันธุ์เลือดผสม 100 % มาเลี้ยงในประเทศไทยจะได้ผลหรือไม่

ในประเด็นที่จะเกิดความสำเร็จของโครงการมีองค์ประกอบหลายด้านไม่เฉพาะราคา หรือพื้นที่ยังมีเรื่องตัวเกษตรกร พื้นที่ สภาพแวดล้อม พันธุ์โค หัวใจที่สำคัญคือ การจัดการ ถ้าบริษัทฯ ไม่อยากสูญเสีย จะต้องมีการตั้งศูนย์กลางการให้บริการแก่เกษตรกร ณ พื้นที่นั้น และต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด คือ ผลตอบสนองการเลี้ยงของบริษัทฯ การดูแลเกษตรกรเป็นหัวใจสำคัญที่สุด การให้บริการการจัดการฟาร์ม ดูเรื่องการจัดการด้านอาหาร การดูแลสุขภาพโคนม ดูแม้กระทั่งสัดส่วนฝูงโคที่ควรจะเป็น หลังจากส่งโคนมชุดแรก จำนวน 6 ตัว 3 เดือนให้หลัง โคนมจะคลอดลูก 6 ตัว ซึ่งเป็นการะแก่เกษตรกรเรื่องโคนมล้านคลอก เพราะเกษตรกรบ้านเราเลี้ยงโคนมที่ให้น้ำนมกับไม่ให้น้ำนมเป็นสัดส่วน 50 / 50 นั้นหมายความว่า มีโคนมที่กินเปล่าในฟาร์มถึง 50 % ตรงนี้เป็นแนวทางของบริษัทฯ หรือกระบวนการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมที่ต่อไป จะต้องปรับเปลี่ยน โดยกำหนดให้มีโคที่รีดนมในฟาร์มได้อย่างน้อยสัดส่วนควรเป็น 60 - 70 % หมายความว่า ต้องคัดลูกโคทิ้งเพื่อซื้อแม่โคเข้าแทน และปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ขาดตลาดกลางพันธุ์โคนม เพราะเกษตรกรไม่รู้ว่าจะเอาลูกโคไปไว้ที่ไหนจึงทนเลี้ยงลูกโคไปอีก 3 ปี เพราะฉะนั้นถ้าบริษัทฯ เข้าไปจัดการในเรื่องนี้ได้ สิ่งที่บริษัทจะกำหนดคือ บริษัทต้องหมุนเวียนการจัดการฟาร์มโคนม ซึ่งเชื่อว่าตัวเลขทั้งหมดเป็นไปได้ แต่กระบวนการหรือกลยุทธ์ที่จะเข้าไปส่งเสริมหรือสนับสนุนเท่านั้น

ที่บริษัทฯ เอาจริงแค่ไหน บริษัทมีคนพร้อมแค่ไหนในการดำเนินการ ในส่วนนี้เป็นความเสี่ยงของ กองทุนฯ ในฐานะเป็นหน่วยสนับสนุนด้านการเงิน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. โคนมที่ส่งมอบยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินขาด การปล่อยโคนม 5 - 6 ตัว รอบแรก เป็นการ เข้าซื้อ เพื่อเป็นการประเมินตัวเกษตรกรว่ามีความพร้อมต่ออาชีพนี้หรือไม่ เป็นหน้าที่ที่จะต้อง ประเมินว่าความสามารถในการดูแล ความขยันหมั่นเพียร ทักษะต่าง ๆ พร้อมหรือไม่ แล้วค่อย เพิ่มจำนวนโคนมเข้าไป คือ เป็นการเพิ่มสินเชื่อก่อนโดยไม่มีผลกระทบต่อเงินกู้ ก็คือเอาลูกโคที่เกิดในปี แรก 6 ตัว ออกในต้นปีที่ 2 เอาแม่โคเดิมเข้าไปอีก 2 เป็น 8 ตัว และปลายปีที่ 2 จะมีลูกโคเพิ่ม 8 ตัว และต้นปีที่ 3 เอาลูกโค 8 ตัวออก และเพิ่มแม่โคอีก 2 รวมเป็น 10 ตัว ปลายปีที่ 3 เป็นการ ขำระสินเชื่อก่อน ถ้าเกษตรกรรายใดไปไม่รอดก็ให้เอาแม่โคนมคืน กองทุนไม่ต้องรับผิดชอบเพราะ ผลักภาระในฐานะผู้ค้ำประกันให้บริษัทรับผิดชอบ จากวงจรนี้การที่บริษัทจะรับผิดชอบน่าจะ อยู่ในวิสัยที่ควรทดสอบทดลอง ถ้าตรงนี้เป็นมิติใหม่ได้ หมายความว่าโอกาสการส่งเสริมการเลี้ยง โคนมโดยบริษัทเอกชนเข้าร่วมกับรัฐ เพื่อขยายผลในเรื่องนี้จะเกิดขึ้น และโดยที่ขณะนี้ปริมาณ น้ำนมดิบในประเทศมีไม่เพียงพอ จึงมีการนำนมผงจากต่างประเทศ (import) เข้ามาปีละประมาณ 10,000 ล้านบาท จึงถามว่าควรจะมีการขยายผล คือ เพิ่มเกษตรกรรายใหม่เข้าสู่อาชีพนี้ และ พัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรรายเดิมให้ได้ปริมาณเพิ่มมากขึ้น จากการเลี้ยงต่อตัวต่อวัน เพราะหลักประกันปริมาณน้ำนม 10 กก./ตัว/วัน เป็นหลักประกันขั้นต่ำของการเลี้ยงโคนมพันธุ์แท้ โอกาสที่จะได้น้ำนม 15 - 20 กก./ตัว/วัน ก็มีมาก ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดการ และสำหรับระยะเวลาการ ให้น้ำนม 290 วัน ก็เป็นไปได้ เพราะการให้น้ำนมของแม่โคนมจะอยู่ในระหว่าง 270 - 310 วัน โอกาสที่จะเป็น 295 - 300 วัน ก็มี ซึ่งตัวแปรยังมีอีกมาก ในส่วนของกระบวนการที่นำมาสู่ที่ประชุม นี้ จากการติดตามปรากฏว่าขั้นแรกรับหลักการ ต่อมาให้เลี้ยง 5 ตัว ขอเรียนว่าอาชีพเกษตรกร คือการขายแรงงานตัวเองในฐานะตัวเองเป็นเจ้าของธุรกิจ ดังนั้น ถ้าเกษตรกรมีแรงงานส่วนเกิน เพียงพอที่จะประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ก็อยากให้มีการส่งเสริมไม่ใช่แค่ 5 ตัว เพราะว่าการ เลี้ยงโคนม 5 ตัว ขณะนี้ทางด้าน อ.ส.ค. ได้เล็งลุ่มความคิด (Concept) นี้แล้ว จึงมีข้อเสนอว่า

1. วงเงินสูงสุดที่จะให้เกษตรกรกู้ยืมโคนมไม่ควรเกิน 5 แสนบาทต่อราย
2. การให้ดินเพื่อควรรถอยให้ โดยการส่งมอบโครุ่นแรก 5 - 6 ตัว แล้วแต่ความ สามารถและขนาดฟาร์ม และทักษะของเกษตรกรโดยสินเชื่อก่อนจะเบิกได้ภายใน 2 ปี หลังจากนั้นจะ ต้องจบและมีการติดตามผล

ในฐานะเป็นองค์กรส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ซึ่งทำหน้าที่ให้การส่งเสริมเกษตรกรอยู่ เมื่อมีเอกชนเข้ามาก็มั่นใจให้ความสนับสนุน เพราะแนวทางที่เป็นข้อเสนอในเรื่องหลักประกันค่อนข้างสูง

เลขานุการ ขอเรียนชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในพื้นที่โครงการนั้นองค์ประกอบที่สำคัญคือเรื่องแหล่งน้ำ ซึ่งจากการสำรวจของกองวิศวกรรม ส.ป.ก. พบว่ามีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ คือ ห้วยน้ำทบที่นำมาใช้ได้และมีศักยภาพในการพัฒนา จึงได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุนน้ำประจําไร่นาในพื้นที่ 80 ไร่ ในหลักประกันเรื่องแหล่งน้ำ จึงเพียงพอและด้านการจัดการได้ประสานงานกับทางบริษัท ทาง อ.ส.ค. และกรมปศุสัตว์อย่างเป็นระบบแล้ว

ผู้ทรงคุณวุฒิ (ศาสตราจารย์โสภณ ทองปาน) ได้ให้ความเห็นว่า จากการพิจารณาเรื่องนี้ 3 ครั้ง ดูเหมือนว่ากรรมการไม่เชื่อใจ ซึ่งขอเรียนว่าที่พิจารณาหลายครั้งเพราะกรรมการเป็นห่วง จะพยายามให้รอบคอบแต่คงไม่ได้มาก เพราะไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร นอกจากข้อชี้แจงของผู้แทนกรมปศุสัตว์ประกอบกับเงินกองทุนเองก็มีน้อย แต่ก็ไม่สำคัญเท่ากับการที่เกษตรกรเป็นหนี้และหนี้ลักษณะนี้ค่อนข้างมาก ฉะนั้น เรื่องการเลี้ยงโคนมกรรมการทุกท่านรู้ว่าเป็นเรื่องยากมากและที่เลี้ยงในปัจจุบันก็ไม่ใช่ว่าประสบผลสำเร็จที่ตั้งสหกรณ์แล้วล้มลุกคลุกคลานก็มาก ตอนเริ่มก็บอกว่าพร้อมสร้างโรงเก็บนม ขนาด 3 - 5 ตัน ก็พร้อม แต่ 4 - 5 ปี ก็ค่อย ๆ หายไป จึงยืนยันในขั้นนี้ว่า ต้อง 5 ตัว เพราะกรมปศุสัตว์ที่ส่งเสริมก็ 5 ตัว ธ.ก.ส. ที่ส่งเสริมก็ 5 ตัว กรมส่งเสริมสหกรณ์ก็ 5 ตัว เช่นกัน ฉะนั้นโครงการต่าง ๆ เมื่อดำเนินงานไปแล้วมีความเป็นไปได้ค่อยขยายการเริ่ม 10 ตัว ในครั้งแรกค่อนข้างเสี่ยง เนื่องจากอาชีพเกษตรกรแท้จริงมีได้ทำกินปลูกพืชในพื้นที่ผลสุดท้ายจะเกิดปัญหา และหากมีการฟ้องร้องก็ถึงศาล จึงไม่เห็นด้วยจะให้ 10 ตัว ควรเลี้ยง 5 ตัวก่อน และขอให้ ส.ป.ก. มีเจ้าหน้าที่ในพื้นที่คอยติดตามดูแล เพราะการเลี้ยงโคนมไม่เหมือนการปลูกยูคาลิปตัส ทุกคนยอมรับว่าจะต้องมีการจัดการที่ดี และตัวอย่างที่บริษัทยกมาแสดง โครงการนำร่อง 3 ราย ที่สนับสนุนที่ จ.หนองคาย นั้น ทุกท่านก็รู้ว่าที่ จ.หนองคาย โดยเฉพาะ อ.เซกา มีอุตสาหกรรมเกษตรลงมากมาย แต่ไม่ใช่พื้นที่ที่จังหวัดเลย จึงคิดว่าไม่เหมือนกัน

ผู้แทนเกษตรกร (นายปรีชา ทองอยู่) ได้เสนอความเห็นที่ ตั้งแต่เริ่มต้นได้มีส่วนพิจารณาโครงการนี้หลายครั้ง ทั้งขึ้นการจัดทำรายละเอียด มีคำถามหลายคำถามฝากไว้ แต่ไม่ได้ถามให้ทุกคนได้ยิน จริง ๆ แล้วในหลักการ ส.ป.ก. ส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีอาชีพและความเป็นอยู่ดีขึ้นไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม สำหรับโครงการนี้เป็นรูปแบบใหม่ที่ร่วมกับเอกชนให้เลี้ยงโคนม คำถามแรก จึงคิดว่าน่าจะมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกชนเข้าร่วมโครงการแต่ก็ยังไม่ได้



คำตอบ แต่คิดว่า ส.ป.ก. คงคัดเลือกแล้วเป็นอย่างดี จึงพิจารณาในรายละเอียดว่า จริง ๆ แล้ว ต้องการให้เกษตรกรอยู่รอดจริงหรือไม่ ได้สนองแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ว่า การทำเกษตรทำให้พอเพียงพอมีพอกินไม่ต้องเป็นหนี้เป็นสิน เมื่อเทียบกับการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน โดยนำต้นไม้ไปให้ ขุดบ่อน้ำเลี้ยงปลา ปลุกผักรับประทาน ถ้าทางนั้นเป็นทางที่เกษตรกรอยู่ไม่ได้ก็ควรหันมาเลี้ยงโคนมทั้งหมด เพื่อที่มีรายได้รายทุกคน แต่อย่างไรก็ตาม คิดว่า โครงการนี้วงเงินสูงถึง 5 แสน การตัดสินใจของเกษตรกรขึ้นอยู่กับ 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่ง คือเจ้าของเงิน ที่เอาเงินไปให้ และอีกฝ่ายคือตัวเกษตรกรที่ไม่สามารถกำหนดกิจกรรมของตนเองได้ ภาวะความผูกพันจึงมีน้อย ในการทำงานจึงเกิดความขัดแย้งว่าได้เงินกู่มาก หากไม่ประสบผลสำเร็จเมื่อถึงเวลาต้องใช้นี้ก็เดินขบวนเหมือน คปร. เกษตรกรจึงยอมเป็นหนี้ ส.ป.ก. มีส่วนรับผิดชอบบ้างหรือไม่ในวงเงินและความเสี่ยง เช่น การไม่คิดดอกเบี้ย หากโครงการล้มเหลวจะได้ไม่มีปัญหาเดินขบวน จริง ๆ แล้ว ไม่มีปัญหา แต่ปัญหาอยู่ที่วงเงินจะให้กู้เท่าไร เช่น ให้กู้น้อยลงเป็น 3 แสน จะซื้อวัวก็ตัว ซื้อที่ไหนก็ได้ โคนมตัวละ 25,000 - 29,000 ก็มี ทำไมซื้อตัวละ 34,500 บาท ตัวเกษตรกรไม่สามารถกำหนดได้เลยว่าจะซื้อโคนมราคาเท่าไรจะเอาอะไรให้กินไม่มีข้าวโพดหมัก ต้องวิ่งไปซื้อ อาหารข้นไม่มีก็ต้องวิ่งไปซื้อ ความเป็นไทยของเกษตรกรอยู่ที่ไหน ไม่มีสิทธิจะจัดการอะไรเลย ซึ่งได้เคยเสนอไว้แล้วว่า ควรเป็นโครงการจ้างเกษตรกรเลี้ยงโคนมจะดีกว่า

ผู้แทนเกษตรกร (นายवाद พงแก้ว) ได้ชี้แจงว่าจากการที่เข้าร่วมโครงการเลี้ยงโคนมในพื้นที่ อ.ชุมพวง ซึ่ง ธ.ก.ส. ให้การสนับสนุนวงเงิน 202,500 บาท ได้รับโคนมจาก ธ.ก.ส. เป็นโคนมทอง 6 เดือน ได้รับโคนม 5 ตัว เป็นการเลี้ยงแบบค้าประกันกลุ่ม ซึ่งมี 17 คน ปรากฏว่าเมื่อเลี้ยงไปแล้วความสามารถของเกษตรกรไม่เท่ากันความตั้งใจจริงก็ไม่เหมือนกัน ขณะนี้มีที่ไปไม่รอด 10 ราย 7 ราย พอไปได้ รวมทั้งตัวเกษตรกรซึ่งมีอาชีพอื่นด้วย สำหรับพี่ชายซึ่งรับโครงการโคนมหลายโครงการโดยเมื่อลูกชาย คนที่ 1 จำนวน 5 ตัว คนที่ 2 จำนวน 5 ตัว และของพ่อตาอีก 5 ตัว จากนั้นยังได้นำโฉนดที่ดินจำนวนธนาคารกรุงเทพ เพื่อซื้อโคนมตัวละ 30,000 บาท รับประกันน้ำหนัก 20 - 30 กก. แต่ขณะนี้ไปไม่รอด ลูกชายบอกว่าไม่ไหวจะหากินอย่างอื่น หนี้สินเกือบล้านไม่รู้ และคนเล็กขณะนี้ติดเกณฑ์ทหาร พี่ชายจึงขายโคนมหมด และจะส่ง ธ.ก.ส. ตามเพื่อน ขณะนี้จึงถูก ธ.ก.ส. ฟ้องร้องอยู่ ดังนั้นถ้ากรรมการนี้พิจารณาแล้วว่า ถ้าจะค่อย ๆ ส่งเสริมก็จะดีเพื่อสำรวจความตั้งใจจริงของเกษตรกรถ้าคนไหนตั้งใจจริงมีแรงงานพร้อมค่อยปล่อยเงินกู้เพิ่มไป และนอกจากนี้ขอให้ควบคุมอาหารข้น เพราะเมื่อคณะกรรมการปรับปรุงค่าน้ำนม 1 ครั้ง ค่าอาหารข้น 2 ครั้ง รายได้จึงไม่ตกถึงมือเกษตรกร และเมื่อเข้าร่วมโครงการ ธ.ก.ส.แล้วมีความมุ่งมั่น



ที่จะให้การเลี้ยงโคนมประสบผลสำเร็จ จึงพยายามสุดความสามารถแรงงานก็มีพร้อม และอาชีพ  
 อย่างอื่นก็มี ซึ่งรู้สึกว่าจะไปรอด แต่ติดที่ค่าอาหารขึ้น 2 ครั้ง น้ำนมขึ้น 1 ครั้ง ซึ่งไม่สมดุลย์ เกรง  
 ว่าเกษตรกรจะไปไม่รอด จึงขอให้เห็นใจเกษตรกร และอีกเรื่องคือการผสมโคนมไม่ติดซึ่งเป็น  
 ปัญหาใหญ่เหมือนกับราคาอาหารและราคาน้ำนม

ประธาน ได้สอบถามว่าเกษตรกรที่จะเข้าร่วมทั้ง 50 ราย นี้ได้ชี้แจงหลักเกณฑ์ และ  
 ข้อผูกพันทั้งหมด และทุกรายได้เข้าใจรายละเอียดดีแล้ว และพร้อมเข้าร่วมหรือไม่

เลขานุการ ชี้แจงว่าโครงการนี้มีระบบการฝึกอบรมเกษตรกรและเยี่ยมเยียนทุกราย  
 ร่วมกับบริษัทและ อ.ส.ค. ในการคัดเลือกพื้นที่ดูความสมัครใจ และความพร้อมของเกษตรกร การ  
 คัดเลือกร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และจากการสอบถาม ส.ป.ก. จังหวัดปรากฏว่าเบื้องต้นเกษตรกร  
 ยินดีเข้าร่วม

ผอ.อ.ส.ค. ชี้แจงเพิ่มเติมว่า อยากขอให้กรรมการได้พิจารณาประเด็นที่มาของ  
 โครงการว่าอดีตเลขาธิการ ส.ป.ก.(นายปลอดประสพ สุรัสวดี) ได้ไปเยี่ยม อ.ส.ค. และได้หารือว่า  
 ส.ป.ก.ไม่ควรเอาแค่ที่ดินให้เกษตรกรแต่ควรให้อาชีพที่มั่นคงแก่เกษตรกรด้วย และอาชีพที่มั่นคงต่อ  
 เนื่องระยะยาว ก็น่าจะเป็นการเลี้ยงโคนม เป็นที่มาของโครงการนำร่องโดยเอกชนร่วมกับรัฐ จึงเห็น  
 ควรสนับสนุนทั้ง ๆ ที่ อ.ส.ค. อยากทำแต่โคนมเลือด 100 % มีการเลี้ยงทางตะวันออกเฉียงเหนือ  
 บางส่วน แต่ไม่ใช่บทบาทของ อ.ส.ค. ที่จะเข้าไปส่งเสริม ซึ่งเป็นคำถามว่า ที่ อ.ส.ค. อยากวิจัยว่า  
 จริง ๆ พันธุ์โคนมที่ควรจะเป็นที่จะส่งถึงมือเกษตรกรที่ทำการเลี้ยงควรเป็นพันธุ์ไหน ข้อผิดพลาด  
 แตกต่างจากการทดลอง อ.ส.ค. ไม่มีงบประมาณตอบสนอง เมื่อเอกชนเสี่ยงเข้ามาก็ดูเงื่อนไขความ  
 เสี่ยงของเอกชนเกี่ยวข้องกับใครบ้าง เกษตรกรนั้นแน่นอน ในส่วนของภาครัฐอยากมองให้  
 เกษตรกรรวย จึงมองที่ความสามารถในการชำระหนี้ ถ้าการชำระหนี้สูงก็เป็นทิศทางใหม่ของ  
 กระทรวงเกษตรฯ นั่นคือสิ่งที่ อ.ส.ค. มองอยู่ และเห็นว่า หากวงเงิน 5 แสนสูงเกินไปเกิดความ  
 เสี่ยงของกรรมการชุดนี้ ก็ค่อย ๆ ให้โค 5 ตัวก่อน แต่วงเงินต้องพร้อมเมื่อเกษตรกรต้องการขยาย  
 ตามแผนงานที่กำหนด และขอชี้แจงว่าคนเลี้ยงโคนมแล้วรวยที่ปากช่องและมวกเหล็กก็มีมาก และ  
 คนที่ไม่ประสบผลสำเร็จก็มี ทั้งหมดเป็นเรื่องปัจจัยประกอบที่มีส่วนประกอบมากมาย ขณะนี้เป็น  
 โครงการนำร่องที่ทุกคนให้ความสนใจเอาใจใส่ และแสวงหาเพื่อมิให้เกษตรกรมาร้องเรียนที่  
 ทำเนียบ ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งอยากให้โครงการนี้เกิด ความเสี่ยงจริงถ้าเห็นว่าเกษตร  
 กรไปไม่รอด ก็คืนโคนมหลักประกันคืนโคนมทั้งหมดนี้ ซึ่งอาจมีหนี้คงเหลือประมาณ 1 - 2 หมื่น  
 ในระยะเวลา 5 - 6 เดือน ถ้าเกษตรกรไปไม่รอด ซึ่งพิสูจน์ได้ภายใน 3 - 6 เดือน กระบวนการพิสูจน์

ว่าเกษตรกรไปไม่รอดก็ดูที่การให้บริการฟาร์ม ซึ่งมีข้อมูลรายฟาร์มรายวัน รายตัวโคนม เมื่อมีข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมว่าให้ทำโน่นทำนี่แล้ว เกษตรกรไม่ทำครั้งที่ 1 - 2 - 3 ก็สมควรเลิก ถ้าเกษตรกรรายใดปฏิบัติตามก็คือต้องกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จนั้นมีโอกาส ในส่วนที่พยายามผลักดันเพราะเห็นว่าบริษัทมีศักยภาพที่จะเข้ามาดูแล เพราะผู้บริหารบริษัทเป็นอดีตรอง ผอ.อ.ส.ค. หมายถึง ความรู้ความชำนาญ ให้บริการ มี Know-how เป็นทุนประเดิมและโคนมพันธุ์เลือด 100 % ที่ใหญ่ที่สุดมีบริษัทนี้ทำอยู่ที่ อ.เขาคา สิ่งที่ยังขออีกประการคือ อยากเห็นทิศทางของกระทรวงเกษตรฯ ที่จะตอบเกษตรกรที่จะเข้ามาสู่อาชีพนี้ว่าอัตราดอกเบี้ยที่เขาจะเสียจำนวนอัตราเท่าไร ขณะนี้ อ.ส.ค. ให้คำตอบไม่ได้ โครงการ คปร. ปี 37 - 39 กำหนดแน่นอนตายตัวที่อัตรา 5 % เกษตรกรได้โคนมประเดิม 5 ตัว ปลอดหนี้ 2 ปี (Grace Period) ระยะเวลาคืนทุน 15 ปี ขณะนี้จะเสริมรอยต่อเพื่อเสริมปริมาณน้ำนมดิบให้กับ 5 ศูนย์ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ หากกระทรวงเกษตรฯ มีทิศทางชัดเจนน่าจะเป็นมิติใหม่ของอาชีพการเลี้ยงโคนมได้

ผู้แทนเกษตรกร (นางศุภศิริ โพธิ์แมนกุล) ได้ชี้แจงว่า จากการมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมา 20 ปี และเคยเป็น Project Manager มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้เกษตรกรและรับซื้อน้ำนมดิบด้วย พร้อมทั้งดูแลทุกอย่าง แต่โครงการที่ทำเป็นลักษณะการกุศล ซึ่งจะมีบางส่วนที่เหมือนและบางส่วนไม่เหมือนกับโครงการของ ส.ป.ก. ในฐานะเป็นคณะทำงานของโครงการนี้ มีหลายประเด็นที่เป็นห่วง ทั้งที่เห็นว่าเป็นโครงการที่ดี แต่เงื่อนไขบางประการยังไม่เหมาะสม สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ถ้าบอกหลักการว่า ส.ป.ก. อยากให้เกษตรกรมีรายได้มั่นคงด้วยการเลี้ยงโคนมก็คิดว่ามั่นคงแน่นอน หลักการอีกอย่างที่ ส.ป.ก. กล่าวและพิจารณาไป คือ ไม่อยากให้หนี้สูงในขณะที่ยากส่งเสริมคือ ไม่อยากให้กู้มาก ถ้าใช้ 2 หลักนี้ผสมกันยืนยันว่าวงเงิน 3.5 แสนบาท โครงการส่งเสริมเลี้ยงโคนมต้องเกิด แต่เกิดอย่างมีเงื่อนไขว่าขึ้น 1 วงเงิน 3.5 แสนบาท จำนวนโคนมไม่จำเป็นต้อง 5 - 6 ตัว ก็คิดดูจากตัวเลข แต่ปัญหาตรงนี้มาโดยเฉพาะวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุนซึ่งเป็นตัวชี้ (indicator) อย่างเดียว จริง ๆ แล้ว นักวิชาการจะต้องเอาสิ่งที่เป็นรูปธรรมคือตัวเลขยืนยันแต่มีตัวเลขข้อมูลบางอย่างไม่ตรงความเป็นจริง การคำนวณก็จะผิดไป เช่น วิเคราะห์ 5 ตัว ไม่คุ้ม เพราะโจทย์คือราคาโคนมตัวละ 34,500 บาท ผลผลิตของโคนมอยู่ที่ 10 กก./ตัว ในความเป็นจริงจะมากกว่าหรือน้อยกว่าไม่รู้ ถ้าเกษตรกรจริง ๆ ไม่มีใครเลี้ยงโคนมที่ให้น้ำนม 10 กก./ตัว ในราคา 34,500 บาท นี่เป็นความจริงที่สวนกับทฤษฎีในเมื่อรับประกันอย่างนั้น วิเคราะห์อย่างไรก็ไม่คุ้มก็ต้องวิเคราะห์หามา ๆ ไว้เพื่อให้ถ่วงเฉลี่ยกับ Fixed Cost อีกด้านหนึ่งที่มี

การลงทุนซึ่งเป็นธรรมดา ราคาน้ำมันดิบในตาราง 10.50 บาท/กก. แต่ในความเป็นจริง ขณะนี้ 11 บาท ราคาอาหารก็คงที่เป็นราย 5 ปี 10 ปี ก็แล้วแต่ ในนี้ราคาอาหารไม่เคยคงที่ แต่น้ำมันคงที่หลายปี อาหารเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ไม่มีประวัติที่อาหารขึ้นราคาลง คือ ขึ้นไปเรื่อย ๆ ลงอย่างมากตามประกาศ 50 สต. เมื่อเทียบสัดส่วนกับน้ำมันที่ขึ้นต่างกัน จำนวนอาหารเป็น 2 อย่าง อาหารหยาบ คำนวณที่ 20 กก. ความจริงอาจ 21 กก. ก็ได้ เพราะตรงนี้คิดด้วย แต่ความจริงคือกินมากกว่า 20 กก. อยู่แล้ว อาหารขึ้นก็ต้องให้ตามสัดส่วนเพราะราคาก็แปรเปลี่ยนไป แต่ไม่ได้หมายความว่าเกษตรกรจะเลี้ยงเพื่อรอดหรือไม่ ปัญหาอยู่ที่ว่าถ้าทางออกไม่ใช่ว่าเมื่อวิเคราะห์ว่า 5 ตัวไม่คุ้ม ต้องเป็น 10 ตัว ซึ่ง 10 ตัว ไม่ใช่ทางออกอย่างเดียวทางออกทางอื่น คือ บริษัทจะหาโคนมที่มีราคาถูกลงกว่า หรือหาโคนมที่รับประกันน้ำมันสูงกว่านี้ เมื่อวิเคราะห์แล้วจะได้คุ้ม ซึ่งจุดยืนก็จะอยู่ที่ 3.5 แล่นบาท และเมื่อไหร่เกษตรกรเลี้ยงแล้วดี มาขอใหม่ก็ไม่น่าเป็นปัญหา เพราะ ส.ป.ก. ก็อยากสนับสนุนเต็มที่ ซึ่งถ้ามองจุดนี้โอกาสเป็นไปได้ก็มี ผู้แทนเกษตรกรอยากตอบคำถามเกษตรกรด้วยกันว่า ทำไมต้องซื้อโคนมบริษัทนี้ ทำไมต้องราคานี้ ทำไมต้องโคนมแบบนี้ ทุกคนต้องมีคำตอบให้ กรรมการทุกคนก็ควรมีคำตอบเช่นกัน คำตอบแค่โคนมพันธุ์แท้อย่างเดียว ยังไม่พอยังไม่เหมาะสม จึงต้องตอบให้ได้ และโดยส่วนตัวเห็นว่าโครงการนี้ดี เห็นด้วยและสนับสนุน แต่น่าจะปรับเปลี่ยนบางประการเพื่อให้กรรมการทุกท่านสบายใจและสามารถตอบเกษตรกรรายอื่นได้

ผู้แทนบริษัท ( ดร. อาภรณ์ ) ได้ชี้แจงว่า จากกรณีที่ได้เสนอโครงการนี้ บริษัทคิดในเรื่องของการพัฒนาเป็นส่วนใหญ่การขยายธุรกิจให้ได้น้ำมันเป็นส่วนหนึ่ง จากการพิจารณาโคนม 5 ตัว กับ 10 ตัว เมื่อเทียบเห็นรายได้แล้ว จะเห็นข้อแตกต่างระหว่างรายได้สุทธิ ซึ่ง 5 ตัว คงจะไม่จูงใจให้เกษตรกรดำเนินการต่อไปข้างหน้า เพราะเงินที่ได้ไม่คุ้มกัน จึงคิดว่าแนวข้อเสนอมันให้ดำเนินการเป็นขั้นตอนที่ละ 6 ตัว ในระยะเวลาหนึ่ง แล้วดูความสามารถของตัวเกษตรกรว่าทำได้แค่ไหน จึงน่าจะเป็นทางออกที่ก่อให้เกิดความมั่นใจขึ้นได้ ความจริงขณะนี้ผู้ดำเนินงานด้านโคนมในปัจจุบันอยากได้โคนมพันธุ์ดีมาก และในการประกอบธุรกิจทางบริษัทก็อยากเก็บพันธุ์โคนมไว้ด้วยซ้ำไป จึงคิดว่าอาจจะต้องรอระยะเวลาในการสร้างปริมาณโคนมพันธุ์แท้ (Built up Supply) ขึ้นมา ถึงจะพอเพียงกับความต้องการของโครงการนี้ จึงคิดว่าไม่อยากจะให้เกิดความเข้าใจผิดเรื่องการกำหนดราคาโคพันธุ์แท้เลือด 100 % เพราะไม่คิดว่าจะสามารถหาซื้อได้ทั้งภายในและจากต่างประเทศ ในแง่ของโคพันธุ์เลือด 100 %

ประธาน อยากให้ข้อคิดเหมือน ผอ.อ.ส.ค. กล่าวไว้ว่าในพื้นที่ อ.วังม่วง และ อ.มวกเหล็ก มีการเลี้ยงโคนมมาก และสรุปจากการสอบถามเกษตรกรแล้ว ผลตอบแทนในการเลี้ยง

โคนมดีกว่าอาชีพอื่น ความเป็นอยู่ดีขึ้น มีวินัยมากขึ้น เพราะต้องรับผิดชอบตามเวลาในการรีดนมจิตใจคนดีขึ้นด้วย จริงอยู่ในบางกรณีมีปัญหาแต่ก็เกิดทุกอาชีพสำหรับที่กำลังพิจารณาอยู่ จะตัดสินใจให้มีประโยชน์แก่เกษตรกรตามที่ ส.ป.ก. เสนอ คือเป็นการเสนอเป็นขั้นๆ ตามที่ทุกท่านให้ความเห็น และบริษัทก็รับความเสี่ยงด้วย นอกจากนี้ขอฝากเรื่องอาหารสัตว์ด้วยเพราะหากอาหารดีปริมาณน้ำนมก็มาก

เลขานุการ ได้เสนอว่า เพื่อให้เกิดความสบายใจของผู้แทนเกษตรกร ดังนั้น ในกระบวนการติดตามประเมินผลเป็นรายครอบครัว รายเกษตรกร จึงขอให้ผู้แทนเกษตรกรทั้ง 3 ราย เข้าร่วมด้วย โดยร่วมกับ ส.ป.ก. อ.ส.ค. กรมปศุสัตว์ และบริษัท ทั้งนี้ โดยส่วนตัวเห็นว่า อยากให้เกษตรกรมีรายได้ดีขึ้น และอยากเห็นมิติใหม่ในการดำเนินการของ ส.ป.ก. ครั้งนี้ เพราะฉะนั้นวงเงินที่เสนอขอครั้งนี้มีใช้หมายถึงว่าจะให้ครั้งเดียว 10 ตัว แต่จะให้ขั้นแรก 6 ตัว และมีการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน ติดตาม ประเมินผลอย่างใกล้ชิด หากเห็นว่ารายได้ได้ผลก็ค่อยเพิ่มให้ แต่หากรายได้ไปไม่รอดเกษตรกรไม่พร้อมก็ต้องดำเนินการอย่างที่ ผอ.อ.ส.ค. กล่าวไว้ว่าเลิกเถอะ

ผู้แทนเกษตรกร (นายปรีชา ทองอยู่) ชี้แจงว่า เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการนำร่อง ระยะประเมินผลเป็นเรื่องสำคัญเพราะว่าในหลักการไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินผลที่ชัดเจนไว้ จึงขอให้กำหนดวิธีการประเมินผลที่ชัดเจนและเมื่อครบระยะเวลา 1 ปี ก่อนที่จะต่อระยะที่ 2 และ 3 ในอีกปีละ 50 ราย น่าจะมีการนำเสนอเข้าประชุม คปภ. อีกครั้งว่าผลการดำเนินงานใน 1 ปี ประสบปัญหาอะไรบ้างมีลูกทางที่จะพัฒนาต่อไปได้หรือไม่ สามารถเปลี่ยนหลักการอะไรบ้าง และสำหรับการดำเนินโครงการนี้หากเกษตรกร ในช่วงปีแรกไม่ครบ 50 ราย จะมีปัญหาหรือไม่ เพราะในพื้นที่มีคนสมัครใจ 20 กว่าราย ในขณะนี้

เลขานุการ ได้ชี้แจงว่า ส.ป.ก. จะรับข้อคิดเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลไปพิจารณาและเชิญผู้แทนเกษตรกรร่วมเป็นคณะทำงานติดตามประเมินผลด้วย และจากการประชุมชี้แจงเกษตรกรในเบื้องต้นเกษตรกรมีความสมัครใจ แต่ขณะเดียวกันไม่ได้หมายความว่า จะรับเกษตรกรทั้งหมด ต้องคัดเลือกผู้ที่มีความพร้อมความตั้งใจ เพราะองค์ประกอบไม่ได้หมายความว่า โคนมพันธุ์เลือด 100% แล้วจะประสบผลสำเร็จ ตัวเกษตรกรเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่จะให้เกิดความสำเร็จดังนั้นในการคัดเลือกจะต้องเลือกเฟ้นแบบเข้มงวดเพราะในมิติที่จะเริ่มชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจหลักการและเหตุผล ความสำเร็จของโครงการว่าตัวเกษตรกรมีส่วนร่วมอย่างยิ่ง

ผอ. กองบริการกองทุน ส.ป.ก. ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในเรื่องที่ว่าถ้าเกษตรกรไม่ถึง 50 ราย โครงการจะเกิดหรือไม่นั้น คิดว่าปัจจัยสำคัญคือมีศูนย์รับน้ำนมหรือไม่ ถ้าทางบริษัทยืนยันว่า

ถ้าเกษตรกรไม่ถึง 50 ราย ตามโครงการที่กำหนดแล้ว บริษัทสามารถที่จะตั้งศูนย์รับน้ำนมแล้ว เกษตรกรก็คงไม่เป็นปัญหาตรงนี้ เพราะปัจจัยสำคัญของเกษตรกรคือการขายน้ำนม

ผู้แทนกรมปศุสัตว์ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า จากการที่ได้ไปพบเกษตรกรได้ทราบว่า ถ้าบริษัทไม่ตั้งศูนย์รับซื้อน้ำนมในพื้นที่เกษตรกรจะไม่เลี้ยงโคนม เพราะไม่รู้จะเอาน้ำนมไปขายที่ไหน เพราะศูนย์ที่รับซื้อที่มีอยู่เดิมจะอยู่ห่างจากพื้นที่ประมาณ 40 กว่า กม.

ผอ. อ.ส.ค. กล่าวว่า คงไม่ใช่เงื่อนไขว่าบริษัทจะตั้งหรือไม่ แต่เป็นข้อกำหนดว่า บริษัทจะต้องตั้ง เพราะศูนย์รับซื้อน้ำนมคือตลาดของเกษตรกร นี่คือการเลี้ยงของบริษัท ในระหว่างตัวการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบ จะมีการประหยัด (Economy of Scale) มีจุดคุ้มทุน (Break even point) จะต้องมีย่านน้ำนมดิบเข้าวันละ 7 ตัน จึงจะคุ้มทุนระหว่างน้ำนมดิบวันละ 500 ลิตร หรือ 300 ลิตร บริษัทจะขาดทุนทุกวัน นี่คือการเลี้ยงของบริษัทต่อการดำเนินการ จึงเป็นหน้าที่ของบริษัทที่จะไปชักจูงให้นำนวเกษตรกรมาดู เกษตรกรที่เลี้ยงโคนมมีรายได้ปีละ 1 แสน เช่น อ.มวกเหล็ก เพื่อกระตุ้นความฮึกเหิม ดังนั้น จึงเห็นว่าห้ามถามบริษัทจะตั้งไหม แต่ต้องเป็นข้อกำหนดว่าบริษัทจะต้องตั้งศูนย์รับซื้อน้ำนม

ผู้แทนบริษัท (ดร.อาภรณ์) กล่าวว่า สิ่งที่ ผอ.อ.ส.ค. กล่าวเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะศูนย์รับน้ำนมต้องมี และบริษัทเชื่อว่า

1. ผลที่เกิดขึ้นซึ่งสามารถที่จะติดตามผล (Monitor) ได้เป็นรายวัน จะส่งผลให้เห็นว่า รายได้ที่จะได้ทุกวันเป็นอย่างไร รายจ่ายที่เกิดขึ้นก็กำหนดไว้ด้วย เพราะฉะนั้นการติดตามผลจะออกมาโดยอัตโนมัติ บริษัทเชื่อว่าจากผลที่เกิดขึ้นในระยะเวลาสั้นจะชักพาให้เกษตรกรซึ่งยังลังเล และขอดูรายอื่นทำก่อนได้เข้ามาร่วมโครงการมากขึ้น จนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. บริษัทไม่ได้อาศัยโครงการนี้โครงการเดียว และรู้ว่ายังมีหมู่บ้านใกล้เคียงที่ให้ความสนใจ ซึ่งไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ก็พยายามหาวิธีให้เข้าร่วมได้ แต่เป็นนอกโครงการแต่ให้ศูนย์รวมน้ำนม และศูนย์อาหารของโครงการมาเสริมได้ ขณะนี้กำลังประสานกับเอกชนเพื่อขอใช้ที่สร้างศูนย์รวมน้ำนมอยู่

ผู้แทนเกษตรกร (นายเล็ก กุดวงศ์แก้ว) ได้เรียนชี้แจงว่าหลาย ๆ โครงการไม่ว่าจะเลี้ยงโคนม โคเนื้อ เกษตรผสมผสาน คปร. มีส่วนสำเร็จและไม่สำเร็จปะปนกัน แต่ 7 - 8 ปีที่ผ่านมาจากการเป็นผู้นำองค์กรชาวบ้านไปอบรมให้กับชาวบ้านที่ประสบความล้มเหลวและมีหนี้สินจากโครงการต่าง ๆ ปีหนึ่งหลายพื้นที่ ซึ่งหลายหน่วยงานได้เชิญไปเป็นวิทยากร และได้ชี้แจงให้ชาวบ้านได้เข้ามาทำการเกษตรผสมผสานเป็นหลัก จึงจะแก้ปัญหานี้สินได้ ซึ่งมีเกษตรกรหลายราย

ได้นำไปปฏิบัติ และโดยเฉพาะกลุ่มอินแปง จ.สกลนคร ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิก 566 ครอบครัว แม้จะไม่ครบ 100 % แต่ได้ประมาณ 60 % ซึ่งประสบผลสำเร็จ และจากการไปเป็นวิทยากรหลายภาคทั่วประเทศซึ่งก็ได้ให้ความคิดว่า การทำโครงการไม่มีหนี้สิน จะต้องเป็นคนฝึกตนเองให้ดำรงชีวิตให้พอเพียงแล้วจึงมาทำเกษตรแบบพอเพียง แล้วจะยั่งยืน ซึ่งพยายามเก็บตกเกษตรกรที่ล้มเหลวตรงนี้อยู่ จึงขอทราบเรียนว่าก่อนทำโครงการลงไปควรเอาฐานล่างของเกษตรกรจริง พื้นที่ของเขาเอง ความคิดประสบการณ์ของเขาเอง เป็นฐานแล้วค่อยส่งเสริมจะแน่นอนกว่า การเอาโครงการไปยึดเยียดให้ การเก็บตัวเลขจอมปลอมหลายโครงการ ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้เป็นสินมากมายหลายคน จึงอยากให้เข้าใจชีวิตจริงของเขาเสียก่อนค่อยดำเนินงานโครงการ

### มติคณะกรรมการ

ให้ความเห็นชอบตามที่ ส.ป.ก. เสนอ และให้รับข้อสังเกตของกรรมการทุกท่านไปพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเกษตรกรทุกราย เพื่อที่จะให้โครงการนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

### เรื่องที่ 3.3 ขออนุมัติกำหนดพื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ป่า

ดงปอ - ดงบังอี (แปลง 1) แปลงที่ 11 ตำบลศรีแก้ว อำเภอเลิงนกทา

ตำบลคำเตย อำเภอไทยเจริญ และตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

#### 1. เรื่องเดิม

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2536 ขออนุมัติการจำแนกประเภทที่ดินป่าดงปอ - ดงบังอี (แปลง 1) อำเภอเลิงนกทา อำเภอไทยเจริญ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร เนื้อที่ประมาณ 77,466 ไร่ ดังนี้

1. รักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวรตามเดิม เนื้อที่ประมาณ 6,738 ไร่ มอบให้กรมป่าไม้ดำเนินการ
2. จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรซึ่งอยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อเป็นที่ทำกินของราษฎร หรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ เนื้อที่ประมาณ 70,728 ไร่ โดยแยกดังนี้
  - 2.1 เพื่อเป็นที่ดินทำกินของราษฎรหรือเพื่อให้ใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ เนื้อที่ประมาณ 67,624 ไร่ (รวมที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ประมาณ 4,581 ไร่)



## 2.2 เป็นป่าชุมชน 19 แห่ง เนื้อที่ประมาณ 3,482 ไร่

ต่อมาคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ มีมติคราวประชุมในครั้งที่ 4/2540 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2540 มอบพื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีป่าดงปอ - ดงบังอี (แปลง 1) แปลงที่ 11 เนื้อที่ประมาณ 4,663 ไร่ ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) รับไปดำเนินการ ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งส.ป.ก.พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินต่อไป

### 2. ความเห็นของ ส.ป.ก.

ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ป่าดงปอ - ดงบังอี (แปลง 1) แปลงที่ 11 เนื้อที่ประมาณ 4,663 ไร่ มีความเหมาะสมที่จะนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกร ซึ่งจะส่งผลให้แก่เกษตรกรมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาการเกษตรตามความเหมาะสมและจำเป็น ทำให้เกษตรกรมีสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น ส.ป.ก.พิจารณาแล้วเห็นสมควรดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว โดย ส.ป.ก. ได้กำหนดแผนงานและงบประมาณไว้ดังนี้

|                                          |         |     |
|------------------------------------------|---------|-----|
| 2.1 งานสำรวจและเตรียมการ                 | 70,000  | บาท |
| 2.2 งานจัดที่ดิน                         | 300,000 | บาท |
| 2.3 งานสำรวจความเหมาะสมเพื่อพัฒนาพื้นที่ | 25,000  | บาท |
| 2.4 งานประสานการส่งเสริมการเกษตร         |         |     |
| เพื่อเพิ่มรายได้และพัฒนาอาชีพ            | 30,000  | บาท |

รวมงบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในการดำเนินการทั้งสิ้น 440,000 บาท

### 3. คำขอ

ขออนุมัติดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ในที่ดินจำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีป่าดงปอ - ดงบังอี (แปลง 1) แปลงที่ 11 ตำบลศรีแก้ว อำเภอเลิงนกทา ตำบลคำเตย อำเภอไทยเจริญ และตำบลกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร เนื้อที่ประมาณ 4,663 ไร่

มติคณะกรรมการ

อนุมัติ

### เรื่องที่ 3.4 ขออนุมัติพื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีป่าดงเมฆหรือภูลังกา อำเภอนาทม และอำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินอำเภอนาทม และอำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม

#### 1. เรื่องเดิม

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2536 ให้จำแนกที่ดินออกจากป่าไม้ถาวรป่าดงเมฆหรือภูลังกาในท้องที่ อำเภอนาทม และอำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม เพื่อเป็นที่ทำกินของราษฎรหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ จำนวน 2 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 10,119 ไร่ ต่อมาคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 4/2540 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2540 มอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) รับไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน 1 แปลง คือ แปลงที่ 2 ( 4 แปลงย่อย แปลงย่อยที่ 2.2 , 2.3 , 2.6 และ 2.7 ) และมีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2541 เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2541 มอบให้ ส.ป.ก. รับไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพิ่มเติมอีก จำนวน 1 แปลงย่อย ( แปลงย่อยที่ 2.8 ) รวมทั้งหมด 5 แปลงย่อย เนื้อที่ประมาณ 9,754 ไร่ ซึ่ง ส.ป.ก. ได้ดำเนินการสำรวจและศึกษาข้อมูลที่ดินที่จำแนกดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่าเหมาะสมที่จะนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินต่อไป

#### 2. ความเห็นของ ส.ป.ก.

ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ป่าดงเมฆหรือภูลังกา แปลงที่ 2 (5 แปลงย่อย) รวมเนื้อที่ประมาณ 9,754 ไร่ ดังกล่าวข้างต้น มีความเหมาะสมที่จะนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมายควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาการเกษตรตามความเหมาะสมและจำเป็น ทำให้เกษตรกรมีสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น อนึ่ง เนื่องจากในท้องที่อำเภอนาทม และอำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอนาทม และอำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2534 ไว้แล้ว ตามประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 107 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2534 จึงเห็นควรพิจารณาดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ได้กำหนดแผนงานและงบประมาณไว้ ดังนี้

|                          |          |         |     |
|--------------------------|----------|---------|-----|
| 2.1 งานสำรวจและเตรียมการ | งบประมาณ | 100,000 | บาท |
| 2.2 งานจัดที่ดิน         | งบประมาณ | 650,000 | บาท |

### 2.3 งานสำรวจความเหมาะสมเพื่อพัฒนาพื้นที่

งบประมาณ 25,000 บาท

### 2.4 งานประสานการส่งเสริมการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้และพัฒนาอาชีพ

งบประมาณ 70,000 บาท

รวมงบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในการดำเนินการทั้งสิ้น 845,000 บาท

### 3. คำขอ

ขออนุมัติดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีป่าดงเนาหรือภูลังกา แปลงที่ 2 (5 แปลงย่อย แปลงย่อยที่ 2.2 , 2.3 , 2.6 , 2.7 และ 2.8) นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติในท้องที่ตำบลหนองชน อำเภอนาทม ตำบลโพธิ์ทอง ตำบลหนองแขว และตำบลนาจัว อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม รวมเนื้อที่ประมาณ 9,754 ไร่

มติคณะกรรมการ ขอนุมัติ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามความเห็นของผู้แทนกรมป่าไม้ ที่เสนอว่าพื้นที่ที่จำแนกประเภทที่ดินออกจากป่าไม้ถาวรดังกล่าวจะต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ

เรื่องที่ 3.5 ขอนุมัติดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินจำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ในเขตท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่ลาว อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอป่าแดด อำเภอพาน อำเภอเทิง อำเภอเชียงของ อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และกิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 พื้นที่ 64 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 118,163 ไร่

#### 1.เรื่องเดิม

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2536 ให้จำแนกที่ดินออกจากป่าไม้ถาวรในท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่ลาว อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอป่าแดด อำเภอพาน อำเภอเทิง อำเภอเชียงของ อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และกิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นที่ทำกินของราษฎรหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ จำนวน 10 พื้นที่ รวมเนื้อที่ประมาณ 185,446 ไร่ ต่อมาคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 2/2540 เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2540 มอบพื้นที่ดังกล่าวบางส่วน

จำนวน 10 พื้นที่ 79 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 149,201 ไร่ ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) รับไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ส.ป.ก. ได้ดำเนินการสำรวจและศึกษาข้อมูลที่ดินที่จำแนกฯ ดังกล่าวแล้ว เห็นว่าที่ดินที่จำแนกฯ มีความเหมาะสมที่จะนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินต่อไป จำนวน 10 พื้นที่ 64 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 118,163 ไร่ และไม่เหมาะสมต่อการปฏิรูปที่ดิน (เป็นที่มีเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน ภูเขา และชุมชนทั้งแปลง) จำนวน 15 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 31,038 ไร่ รายละเอียด ดังนี้

1.1 ที่จำแนกฯ ป่าหมายเลข 35 แปลงที่ 2 และ 3 จำนวน 2 แปลง เนื้อที่ประมาณ 951 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

1.2 ที่จำแนกฯ ป่าดอยถ้ำผาตอง-ดอยสันป่าก่อและป่าน้ำแม่มาม แปลงที่ 5 จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ประมาณ 21,018 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

1.3 ที่จำแนกฯ ป่าดอยนางแล-ป่าดอนยาว และป่าดอยพระบาท แปลงที่ 5 จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ประมาณ 4,178 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

1.4 ที่จำแนกฯ ป่าแม่ลาวฝั่งซ้าย (โครงการไม้สัก หมายเลข 36) แปลงที่ 1 - 6 และ 8 จำนวน 7 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 5,715 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

1.5 ที่จำแนกฯ ป่าเขาอ้ายดวน หรือป่าห้วยแม่พุง-ห้วยแม่สูง-ห้วยแม่ปืม - ห้วยเครือบัว - ห้วยโรงช้าง แปลงที่ 1 - 3 และ 7 - 11 จำนวน 8 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 7,990 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอพาน และอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

1.6 ที่จำแนกฯ ป่าห้วยสัก-ป่าแม่กก (หมายเลข 43) แปลงที่ 1 2 5 6 และ 11 จำนวน 5 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 15,671 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย อำเภอพาน และอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

1.7 ที่จำแนกฯ ป่าแม่ยม - แม่เด่น แปลงที่ 2 จำนวน 1 แปลง เนื้อที่ประมาณ 828 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

1.8 ที่จำแนกฯ ป่าแม่ลาวฝั่งขวา (โครงการไม้สัก หมายเลข 37) แปลงที่ 2 7 และ

14 - 19 จำนวน 8 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 4,775 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอพาน และอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

1.9 ที่จำแนกฯ ป่าดอยป่อ (โครงการไม้สัก หมายเลข 34) แปลงที่ 1 และ 19 - 22 จำนวน 5 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 4,209 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย และอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

1.10 ที่จำแนกฯ ป่าแม่กก (โครงการไม้สัก หมายเลข 41) แปลงที่ 1-13 20 22 23 27-32 38 39 41 และ 42 จำนวน 26 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 52,828 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงของ อำเภอพญาเม็งราย อำเภอเวียงชัย อำเภอเทิง กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และกิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

## 2.ความเห็นของ ส.ป.ก.

ที่จำแนกฯออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 พื้นที่ 64 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 118,163 ไร่ ดังกล่าวข้างต้น มีความเหมาะสมที่จะนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน และอยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมายควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาการเกษตรตามความเหมาะสมและจำเป็น ทำให้เกษตรกรมีสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น จึงเห็นควรกำหนดพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินต่อไป ทั้งนี้ ได้กำหนดแผนงานและงบประมาณไว้ดังนี้

|                                          |                        |
|------------------------------------------|------------------------|
| 2.1 งานสำรวจและเตรียมการ                 | งบประมาณ 1,800,000 บาท |
| 2.2 งานจัดที่ดิน                         | งบประมาณ 7,900,000 บาท |
| 2.3 งานสำรวจความเหมาะสมเพื่อพัฒนาพื้นที่ | งบประมาณ 200,000 บาท   |
| 2.4 งานประสานการส่งเสริมการเกษตร         |                        |

เพื่อเพิ่มรายได้และพัฒนาอาชีพ งบประมาณ 600,000 บาท

รวมงบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในการดำเนินการทั้งสิ้น งบประมาณ 10,500,000 บาท

## 3.คำขอ

ขออนุมัติดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินจำแนกออกจากป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ในท้องที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 พื้นที่ 64 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 118,163 ไร่ ดังนี้

3.1 ที่จำแนกฯ ป่าหมายเลข 35 แปลงที่ 2 และ 3 จำนวน 2 แปลง ตำบลริมกก และตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 951 ไร่

3.2 ที่จำแนกฯ ปาดอยถ้ำผาตอง-ดอยสันป่าก่อและป่าน้ำแมงาม แปลงที่ 5 จำนวน 1 แปลง ตำบลนางแล ตำบลริมกก และตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 21,018 ไร่

3.3 ที่จำแนกฯ ปาดอยนางแล-ปาดอนยาว - และปาดอยพระบาท แปลงที่ 5 จำนวน 1 แปลง ตำบลนางแล และตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 4,178 ไร่

3.4 ที่จำแนกฯ ปาแม่ลาวฝั่งซ้าย (โครงการไม้สัก หมายเลข 36) แปลงที่ 1-6 และ 8 จำนวน 7 แปลง ตำบลศรีถ้อย และตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย ตำบลสันสลี ตำบลเวียง และตำบลป่าจี้ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 5,715 ไร่

3.5 ที่จำแนกฯ ปาเขาอ้ายดวน หรือปาห้วยแม่พุง - ห้วยแม่ฐาน - ห้วยแม่ปืม - ห้วยเครือบัว - ห้วยโรงช้าง แปลงที่ 1 - 3 และ 7-11 จำนวน 8 แปลง ตำบลป่าแงะ อำเภอป่าแดด ตำบลทานตะวัน ตำบลห้วยมัม ตำบลสันมะเค็ด และตำบลเวียงห้า อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 7,990 ไร่

3.6 ที่จำแนกฯ ปาห้วยสัก - ปาแม่กก (หมายเลข 43) แปลงที่ 1 2 5 6 และ 11 จำนวน 5 แปลง ตำบลท่าสาย ตำบลป่าอ้อดอนชัยและตำบลห้วยสัก อำเภอเมืองเชียงราย ตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน ตำบลจอมหมอกแก้ว ตำบลป่าก่อคำ และตำบลบัวสลี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 15,671 ไร่

3.7 ที่จำแนกฯ ปาแม่ยม - แม่เต็น แปลงที่ 2 จำนวน 1 แปลง ตำบลตับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายเนื้อที่ประมาณ 828 ไร่

3.8 ที่จำแนกฯ ปาแม่ลาวฝั่งขวา (โครงการไม้สัก หมายเลข 37) แปลงที่ 2 7 และ 14 - 19 จำนวน 8 แปลง ตำบลทรายขาว ตำบลสันกลาง และตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน ตำบลแม่เจดีย์ ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ตำบลหัวฝาย ตำบลสันสลี ตำบลเวียง และตำบลป่าจี้ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 4,775 ไร่

3.9 ที่จำแนกฯ ปาดอยบ่อ (โครงการไม้สัก หมายเลข 34) แปลงที่ 1 และ 19 - 22 จำนวน 5 แปลง ตำบลแม่อาว อำเภอเมืองเชียงราย ตำบลศรีถ้อย และตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 4,209 ไร่

3.10 ที่จำแนกฯ ปาแม่กก (โครงการไม้สัก หมายเลข 41) แปลงที่ 1 - 13 20 22 23



27 - 32 38 39 41 และ 42 จำนวน 26 แปลง ตำบลศรีดอนชัย ตำบลห้วยซ้อ และตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ ตำบลแม่คำ ตำบลเม็ງราย ตำบลแม่เปา และตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย ตำบลนางาม และตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย ตำบลห้วยสัก อำเภอเมืองเชียงราย ตำบลจัว ตำบลปล้อง ตำบลเชียงเคี่ยน ตำบลศรีดอนชัย และตำบลแม่ลอย อำเภอเทิง ตำบลป่าซาง ตำบลทุ่งก่อ และตำบลดงมหาวัน กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง ตำบลหนองปาก่อ และตำบลปงน้อย กิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ประมาณ 52,828 ไร่

**มติคณะกรรมการ** อนุมัติ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามความเห็นของผู้แทนกรมป่าไม้ ที่เสนอว่าพื้นที่ที่จำแนกประเภทที่ดินออกจากป่าไม้ถาวรดังกล่าวจะต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ

### **เรื่องที่ 3.6 เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย ขออุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย ที่สั่งให้สันติธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน**

#### **เรื่องเดิม**

1. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย (คปจ.เลย) มีมติในการประชุมครั้งที่ 3/2540 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2540 ให้นางพูนศรี ใบเกต ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินโครงการป่าหมายเลข 23 แปลงที่ 2 และแปลงที่ 3 เนื้อที่รวม 29-3-68 ไร่ ในตำบลน้ำหมาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย สันติธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบ คปก. ว่าด้วย การให้เกษตรกรปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเพราะ ไม่ได้เป็นเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เนื่องจากไม่ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในรอบปีเพื่อประกอบเกษตรกรรมแห่งท้องที่นั้น และยังมีรายได้ประจำจากการทำงานในบริษัท

2. นางพูนศรีฯ อุทธรณ์คำสั่ง คปจ.เลย ว่า ได้ครอบครองที่ดินของ ส.ป.ก.สืบต่อจากมารดาซึ่งมีอายุมากแล้ว ประกอบกับตนไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นใด แม้จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ แต่ก็ยังเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ - เลย เพื่อดูแลการปลูกต้นสักในพื้นที่ดังกล่าว ส่วนการทำงานในบริษัท ฌรงคทิพย์ ซึ่งพี่ชายเป็นเจ้าของนั้น ตนเองเป็นเพียงหุ้นส่วนเพื่อเอาชื่อไปรวมในการจัดตั้งบริษัทเท่านั้น

#### **การตรวจสอบข้อเท็จจริง**

นางพูนศรี ใบเกต มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตมื่นบุรี กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ.2533 ทำงานและเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ในบริษัท ฌรงคทิพย์ ตั้งแต่ พ.ศ.2536 โดยมีรายได้เฉลี่ยปีละ 100,000

บาท ได้ยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก. เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2537 และได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมติ คปจ.เลข ครั้งที่ 1/2537 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2537 มี การทำประโยชน์ในที่ดินโดยปลูกต้นสักเต็มพื้นที่ทั้งสองแปลง ซึ่งนางพูนศรี ใช้เวลาดูแลในช่วง เดือนเมษายน และวันหยุดโดยไปพักอยู่กับบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ดูแลและทำประโยชน์ในที่ดินแทน

### ข้อกฎหมาย

ระเบียบ คปก.ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรที่จะ มีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2535 ข้อ 4 เกษตรกร หมายความว่า ผู้ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพิจารณาจากการใช้เวลาส่วนใหญ่ในรอบปีเพื่อประกอบ เกษตรกรรมแห่งท้องดินนั้น และยังหมายความรวมถึงผู้ยากจน ผู้จบการศึกษาทางเกษตร กรรม และผู้เป็นบุตรของเกษตรกรที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ระเบียบ คปก. ว่าด้วย การให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540 ข้อ 11 (3) ข เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ใน ที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ในกรณีขาดคุณสมบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วย การคัดเลือก เกษตรกรฯ คือเป็นเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

### มติคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ

คำอุทธรณ์ของ นางพูนศรี ใบเกตุ พังไผ่ขึ้น เนื่องจากผู้อุทธรณ์ไม่มีคุณสมบัติ ตามความหมายของการเป็นเกษตรกร จึงต้องสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบ คปก. และให้จังหวัดหาทางแก้ปัญหาว่า จะให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกรได้อย่างไรต่อไป

### ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. มีความเห็นสอดคล้องกับมติของคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและ ระเบียบ เนื่องจาก เมื่อพิจารณาข้อกฎหมายแล้ว นางพูนศรี ไม่มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรในขณะ ยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก. เมื่อ พ.ศ.2537 เพราะทำงานเป็นพนักงานของ บริษัท ณรงค์ทิพย์ โดยมีรายได้ประจำเพียงพอแก่การยังชีพมาตั้งแต่ พ.ศ.2536 เรื่อยมาจนถึง ขณะยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก.

### คำขอ

ขอให้พิจารณาความเห็นของคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ

เพื่อที่ ส.ป.ก. จะได้แจ้งให้จังหวัดเลยดำเนินการต่อไป

**มติคณะกรรมการ**      **อนุมัติตามความเห็นของคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ**

**เรื่องที่ 3.7 เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา ขออุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทราที่สั่งให้สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน**

**เรื่องเดิม**

1. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา (คปจ.ฉะเชิงเทรา) มีมติในการประชุม ครั้งที่ 3/2540 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2540 ให้นายสมศักดิ์ ทองสว่าง ผู้เช่าที่ดินของ ส.ป.ก.โฉนดที่ดินเลขที่ 3992 ตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื้อที่ 30 ไร่ สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเพราะไม่ชำระหนี้ตามสัญญาเช่าที่ทำกับ ส.ป.ก. และไม่ชำระหนี้ที่ค้างชำระภายในเวลาที่กำหนดในหนังสือรับสภาพหนี้ โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทราทราบ แม้จะได้รับหนังสือเตือนให้ชำระหนี้ รวม 4 ครั้ง คปจ. ฉะเชิงเทราได้มีคำสั่งที่ 5/2540 ลงวันที่ 24 ตุลาคม 2540 ให้นายสมศักดิ์ฯ สันสิทธิและออกจากที่ดินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คำสั่งมีผลใช้บังคับ

2. นายสมศักดิ์ฯ ได้อุทธรณ์คำสั่ง คปจ.ฉะเชิงเทราว่า ไม่มีเจตนาจะฝ่าฝืนสัญญาและระเบียบ แต่ในเวลานั้นได้กู้เงินจาก ธ.ก.ส.ไปซื้อเครื่องเกี่ยวข้าวและซื้อรถบรรทุกเพื่อใช้ในงานดังกล่าวด้วย ทำให้มีภาระในการชำระหนี้สูงจนไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่ ส.ป.ก. ตามกำหนด แต่ได้นำเงินมาชำระหนี้แก่ ส.ป.ก.จนครบถ้วนในวันที่ 29 กันยายน 2540 ก่อนวันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่ง คปจ. (วันที่ 31 ตุลาคม 2540) ทำให้เหตุแห่งการสันสิทธิได้ระงับไปด้วยการชำระหนี้ ก่อนที่การสันสิทธิจะมีผลใช้บังคับตามระเบียบ (1 ธันวาคม 2540) นายสมศักดิ์ฯ ได้ระบุในหนังสืออุทธรณ์ว่า ต้องการขอความเป็นธรรมจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เพื่อให้ตนเองซึ่งตั้งใจทำนามาตลอดโดยไม่เคยค้างชำระค่าเช่าและได้ทำผิดด้วยความจำเป็นเป็นครั้งแรก ได้ทำประโยชน์ในที่ดินต่อไปเช่นเดียวกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง ซึ่งเคยอุทธรณ์คำสั่ง คปจ.ให้สันสิทธิเพราะ ค้างชำระค่าเช่าหลายงวดและได้รับอนุญาตจาก คปก.ให้ทำประโยชน์ในที่ดินต่อไป (มติการประชุม คปก.ครั้งที่ 3/2536 เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2536 วาระที่ 4 เรื่องที่ 4.5)

### **ข้อกฎหมาย**

ระเบียบ คปก.ว่าด้วย การให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540

ข้อ 7 (9) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับมอบที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินมีหน้าที่ปฏิบัติตามสัญญาที่ยืมที่ทำกับ ส.ป.ก.

ข้อ 8 หากเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรกระทำการฝ่าฝืนข้อ 7 ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ดำเนินการตามข้อ 11 ต่อไป

ข้อ 11 (4) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรลั่นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก.ในกรณีไม่ปฏิบัติตามความในข้อ 7 และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ 8 ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรลั่นสิทธิ การลั่นสิทธิให้มีผลตั้งแต่เมื่อพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ตามข้อ 13

ข้อ 13 หากเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ถูกลั่นสิทธิตามข้อ 11 เห็นว่าคำสั่งนั้นไม่เป็นธรรม ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดแห่งท้องที่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งหรือวันที่ได้ปิดคำสั่งโดยแสดงหลักฐานอ้างอิงประกอบ

### **มติคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ**

คำอุทธรณ์ของนายสมศักดิ์ฯ ฟังขึ้นมีเหตุผลสมควรรับได้ เนื่องจาก เหตุที่ทำให้ นายสมศักดิ์ฯ ลั่นสิทธิเพราะ การไม่ชำระหนี้ตามสัญญาที่ยืมที่ทำกับ ส.ป.ก.นั้น เมื่อนายสมศักดิ์ฯ ได้นำเงินมาชำระหนี้จนครบถ้วนก่อนได้รับทราบคำสั่ง คปจ. ถือได้ว่าไม่มีเหตุแห่งการลั่นสิทธิแล้ว ประกอบกับ คปจ.เคยมีคำวินิจฉัยชี้แจงเรื่องราวในลักษณะนี้มาก่อนแล้ว

### **ความเห็นของ ส.ป.ก.**

ส.ป.ก.มีความเห็นสอดคล้องกับมติของคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ

### **คำขอ**

ขอให้พิจารณาความเห็นของคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ เพื่อที่ ส.ป.ก. จะได้แจ้งให้จังหวัดจะเชิงเทราดำเนินการต่อไป

**มติคณะกรรมการ** อนุมัติตามความเห็นของคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ  
**ระเบียบวาระที่ 4** เรื่องเพื่อทราบ

**เรื่องที่ 4.1** รายงานผลการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ใน  
 ที่ดินของเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (กนก.)

**มติคณะกรรมการ** รับทราบ

**ระเบียบวาระที่ 5** เรื่องอื่น ๆ

ประธานกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม  
 ครั้งที่ 7/2541 ในวันพุธที่ 16 ธันวาคม 2541 เวลา 9.30 น.

เลิกประชุมเวลา 17.00 น.

(นายอุตร ขจรเวหาสน์)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม  
 กรมการและเลขานุการ  
 คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(นายกำธร เชื้อสุวรรณ)

นิติกร 9 ชช.

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองคณะกรรมการ  
 ปฏิรูปที่ดินและประสานราชการส่วนภูมิภาค  
 ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายศรีโรจน์ จิรวัดน์จรรยา)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6

ผู้จัดรายงาน

สาวิตรี วัฒนชัย

(นางสาววิตรี วัฒนชัย)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6

ผู้จัดรายงาน